DISPVTATIO INAVGVRALIS JVRIDICA

DE

SVCCESSIONE SVPERSTITIS CONJVGIS PAVPERIS

AD

AVTHENTIC. PRAETEREA, COD. VNDE VIR ET VXOR

Von der

Erbfolge des hinterbliebenen armen Ehgatten.

QVAM

SVB PRAESIDIO

IMMANVELIS WEBERI

JCti, SACR. CAESAR. PALAT. DOMITIS, CONSILIARII
HASSO-DARMSTAD. JVRIS ET HIST. FROFESS. PORDIN.

PRO LICENTIA

SVMMOS IN VTROQVE JVRE HONORES

ET PRIVILEGIA DOCTORALIA RITE CAPESSENDI

PVBLICAE EXCELL. DN. PROFESS.

CENSVRAE

SVBMITTIT

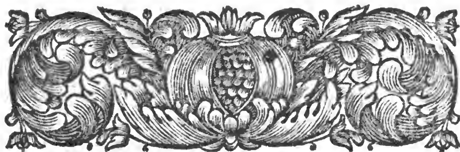
ANDREAS EISERMANN

HASSO-CASSELIANVS

AD D. X. JAN. MDCCXVIII. M. H. L. Q. S.

VITEMBERGAE, 1751.

EX OFFICINA BOSSOEGELLIANA. 10

PRAEFATIO.

D*iu multumque deliberanti de idoneo Themate Juridico pro specimine Inaugurali elaborando, &* *vero*, quæ in ipsis rerum argumentis obtinent, nec ab antiquis fabulis appetuntur §. 3. I. Proëm. *plenius esse tractanda cogitanti*, ex L. 1. ff. de Suspect. tutor. L. 25. ff. de Liberat. Legat. *tantem ex vasto Iuris Oceano præsens* de Succeſſione Conjugis ſuperſtitis pauperis, Von der Erbfolge des hinterbliebenen armen Ehgatten, *occasione* Authentic. Præterea, Cod. Vnte Vir & Vxor, *argumentum fatale præ ceteris se mihi obtulit.* Sane Succeſſionis ab inteſtato in genere conſiderata materia una ex nobilioribus in Jure Civili, & frequentioribus in communi vita eſt, in qua potiſſimum ſequi oportet id, quod jure noviſſimo cautum

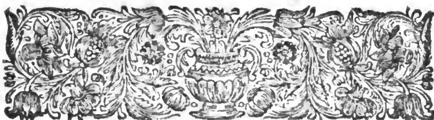
reperitur. Per id enim a subtilitate Juris prudentiæ anterioris ad utilitatem, a rigore ad æquitatem retitur; & simplicitati antiquæ & naturali pleraque conformantur. Quod si igitur nulla esset alia causa, quæ nobis Novellarum Justiniani studium commendaret (sunt autem longe plurimæ) certe vel hoc solum argumentum de jure succedendi ab intestato ad hoc sufficere posset *prout loquitur Cunradus Rittershusius*, in Exposit. Novell. Part. VII. Proëm. num. 6. *Magnus quidem & Testamentorum Favor est*, L. 1. C. de SS. Eccles. *neque tamen minorem successioni ab intestato tribuendum censeo; Siquitem per illa, ex improbo affectu & per fraudes, non raro defuncti bona in alios, quos non decebat accipere, transferuntur*: Conf. l. Captatorias 70. seq. ff. de Hered. instit. L. 11. C. de Testam. militis *& vid. Disp. habita hic Giessæ*, de Duobus Testamentis simul validis, *sub Præsidio Illustris Academiæ Cancellarii, Dn. D. Mollenbecii*, cap; V. §. 8. in med. *In hæreditatibus autem ab intestato communem potius mortalium inclinationem sequimur*, arg. L. 1. ff. de suspect. tutor. *cum Successio ea a natura sit, & secundum eam certis personis bona debeantur*. Novell. 1. Præfat. §2. *id quod latius probant*

Hugo

Hugo Grotius, Jur. B. & P. cap. VII. §. 3. *Stryk.* de Succeß. ab inteſtat. Diſſ. I. cap. 1. §. 1. ſeq. *alii. Et hac ratione præcavetur, ne litibus innumeris feneſtra aperiatur. Puſendorff.* Offic. H. & C. Lib. 1. cap. 12. §. 10. ſeq. It. J. N. & Gent. L. IV. Cap. 2. §. 2. *Obſervarunt hunc Succeſſionis modum inprimis veteres noſtri Germani, de quibus Cornel. Tacitus*: Hæredes ſucceſſoresque ſui cuique liberi, & nullum Teſtamentum. Si liberi non ſunt, proximus gratus in poſſeſſione fratres, patrui, avunculi. Mor. German. cap. 20. *De aliis populis videantur modo laudati Autores. Vtut enim proviſio hominis ceſſare faciat proviſionem legis*, I. C. de pact. convent. Nov. XXII. Cap. *2. §. 1. ſæpe tamen accidit, ut ejusmodi proviſionibus vel ſcopus non obtineatur; vel non recte providentium conſcientiæ onerentur, juxta illud vulgatum:*

Wer da will ſelig ſterben;
Der laß ſein Gut den rechten Erben.

quod tamen omnino præcaventum eſt: & refert Dn. Gerhardus, de Jure Teſtament. Romano, Diſſert. 1, §. 1. num. *4. ex Cicerone*: Mihi credite, major hereditas venit unicuique veſtrum in iisdem bonis a Jure & Legibus, quam ab iis, a quibus illa bona relicta ſunt. *Imo Deus*

I. N. D. N. J. C.

CAPUT I.

PROLEGOMENA QUAEDAM CONTINENS DE SUCCESSIONIBUS CONJUGUM, QUAE OLIM OBTINEBANT.

SUMMARIA.

Successio Conjugum de jure veteri, ejusque diversitas ex diversitate matrimoniorum orta, quorum tria genera fuisse traditur, §. 1. It. *Successio ex jur. Civ. late sumto, ut & Pratorium sub se comprehendat, & quale jus antiquum ab Imperatoribus significetur, proponitur*, §. 2. *Successio Civilis privilegiaria & augmentata continetur*, §. 3. *Tandem ejus descriptio, methodus Dissertat. & verba textus adduntur*, §. *ult.*

§. I.

De *successione Conjugis superstitis pauperis* agere dum aggredior, præmonentum est, Jure civili antqiuissimo, ex lege Romuli, Conjugum successionem optinuisse. Erant enim tria Conjugiorum genera, scilicet per *confarreationem, coemptionem*, & *usucapionem*; & inde quoad duo priora descendentes diversi succeſsionum modi, quos in

in compendio videre licet apud Stryck. *Success. ab inteſtat. Differt. IV. C. 1.* §. 1. & ibi allegg. quibus jungi quoque merentur Carol. Sigon. *Antiqu. Jur. pop. Roman. L. 1. C. 9. p. 127.* nec non ad Taciti *Annal. L. IV. C.* 16. Commentatores. *Edit Gronovii, pag. 430. ſeqq.* Enim vero, quoniam, qui *uſu fieri* dicebantur *conjuges*, ex dicta lege Romuli ſucceſſione carebant; & *confarreandi* conſuetudo paulatim ab uſu receſſerat, teſte Tacito *l. c.* imo Conjugum ſucceſſio Plebiſcito Voconio, *de coercendis mulierum hereditatibus*, plane ſublata fuerat, A. Gellius *Noct. Attic. L. XX. C. 1.* Conf. Petr. Perk. *de Teſtament Conjug. L. 1. C. 1. in fin.* & ſicuti maritus ab uxoris, ita uxor à mariti ſucceſſione per fiſcum excluſa fuit *arg. l. un. C. Und. Vir & uxor.* Neuenhahn. *de Jur. ac Privil. Viduit. M. 2 S* 19. *lit.* B. Andreas Tiraquel. *in Leg. 4. connubial. Gloſſ. 1. Part. 4. num. 6.* quia nec agnatione, nec cognatione ſibi in vicem conjuncti fuerant; nec ratio habebatur, an ſuperſtes conjux eſſet dives vel inops. Schneidew. *ad Inſt. libr. III. tit. 1. num. 7. rubr. de Succeſſ. inter Vir & Vxor.* Henr. Salmuth. *ad Pancirollum Tit.* 19. Cujac. *Paratitl. in Cod. tit. Vnd. V. & Vx.* Valent. Förſter. *de Succeſſ. ab Inteſt. lib. 1. c. 1. & 3.* & multi alii. Id circo Prætor omnes poſtmodum conjuges novo quaſi beneficio ante fiſcum ad ſucceſſionem vocavit, conceſſa ipſis *Bonor petition.* ex Edicto *Vnde Vir & Vxor, l. un. ff. Vnd. Vir. & Vx.*

§. II.

Et id quidem ex juſtiſſima ratione Prætor, cujus erat æquitatem ante oculos habere, & rigorem legum temperare, introduxit, ut videlicet favor conjugalis, prout ante decreverat, ſic creſcere iterum & vires capere inciperet. Sunt enim Conjuges omnis cognationis & affinitatis cauſa & principium *L. 4. ff. de grad. & affin.* Divini & humani

mani juris socii *l. 1. ff. de Rit. Nupt. l. 4. C. de Crim. Expil. haredit.* Vterque fortuitis casibus particeps *l. 22. §. 7. ff. solut. matrim. dos quema l.* nec ulla major unio est, quam conjugalis, per quam vir & uxor efficiuntur una caro & una substantia in duabus personis. *Genes. II. 23.* Andreas Tiraquell. *Leg. 1. connubial. Gloss. 1. Part. 1.* Quid ergo æquius, quid justius est, quam ut conjuges etiam ad mutuam in bonis successionem quodammodo admittantur? Recte Hahnius ad Wesenbec. *tit. ff. Vnd. V. & Vx. num. 1.* Licet conjuges sanguine sibi non jungantur, naturæ tamen conveniens est, & proxima cognationi naturali ex affectione maritali orta conjugalis successio. Add. Richter *Part. 1. Decis. 9. n. 3.* Etiam societas vitæ uxorem quodammodo rerum maritalium dominam facit *l. 1. ff. rer. amotar.* Postea quoque ipsi Imperatores, Theodosius Junior & Valentinianus Tertius, justum & æquum suaque comprobatione dignum judicarunt, ut in defectu liberorum, parentum, seu propinquorum, conjuges sibi invicem succederent, & fisco præferrentur. *L. un. C. Vnd. Vir. & Vx.* Neuenhahn. *Sect. 12. lit. B. p. m. 124. pr.* Antea insuper, post hanc legem observatam, Imperatores hi majorem & pinguiorem forman succedendi conjugibus dederant, ut sc. una cum parentibus & aliis propinquis defuncti sine distinctione ususfructus vel propritatis, item divitiarum vel paupertatis, *in certa parte* succederent, nullis vero eorum extantibus, in solidum. Nam sic loquitur *l. ult. Cod. Theod. de Legit. hereditat.* (ex qua nostram *L. un. C.* interpolatam dicit Jac. Gothofred. *in Not. pr. add. L. ult. Cod. Theodos.*) *Pridem lata Constitutionis pars quædam abroganda est, ne ullis parentibus aut propinquis, quos naturæ legisve pariter prærogativa defendit, in capiendis ab intestato hæreditatibus*

 præ-

preferantur conjuges, vel etiam comparentur. Postea autem *in dict. L. un C. Und. V. & Ux.* Jus Prætorium iterum confirmarunt & reduxerunt, in quo textu per *antiquum jus* Prætorium vel Edictum perpetuum intelligi vult Rittershus. *Expos. Method. Novell. Part. VII cap. 16. n. 6.* conf. Cujac. *III. Obs. 12.* it. *Paratit. l. ff. & C. h. t.* & *ad Nov. LIII. f. lit. B.* Schneidew. *Lib. III. tit. 1. n. 13. ampl. 2.* Jus enim hoc antiquum antiquatum aliquando fuerat singulari quadam constitutione, inter cujus capita alia & hoc quoque fuerat, ut conjuges sibi invicem ab intestato succederent, una cum propinquis quibusdam defuncti conjugis; imo propinquos quosdam excluderent, uti ulterius docet Jacob. Gothofred. *p. l. in Comment.* quo brevitatis studio nunc me remitto, Add. Stryk. *d. Tr. Dissert. IV. c. 1. §. 4. seq.*

§. III.

Et hæc fuit Successio Conjugum de Jure Civili. In his vero terminis non subsistit; sed ulterius hanc Prætoriam æquitatem novo beneficio adauxit D. Justinianus Imperator, &, ut, eveniente casu, quo conjux superstes pauper, præmoriens vero locuples fuerit, ille non modo una cum Cognatis, sed & liberis defuncti Conjugis in certa parte succederet; quorsum pertinet novissimum jus *Nov. CXVII. c. 5.* junct. *Nov. LIII. c. 6.* ubi Imperator statim ab initio in genere dicit: *Ad clementiam omnis a Nobis aptata est lex*; ut propensam suam erga egenos e Conjugibus superstites voluntatem demonstraret; id, quod certe magnificum atque Imperatoriæ Majestati oppido conveniens est. *Frugi enim hominem dici non multum laudis habet in Rege; fortem, justum & magnanimum, largum, beneficum, liberalem, hæ, sunt regiæ laudes*, inquit bellissime Cicero *in*

Ora-

Ration. Id, quod & anterioribus Imperatoribus sæpe curæ fuit; uti videre est in Novell. Theodosii, Imperatoris Augusti, *tit. 24. circa. init.* ita inquientis: *Imperatoris quippe provisionis munus esse censemus, ut omnes nostris dispositionibus gaudeant, nemo suis inique denudatus facultatibus defleat:* ut & Marcus Imperator Princeps providentissimus & juris religiosissimus apellatur *in l. 67. f. ff. de. legat. 2.*

§. IV.

De hac itaque Conjugum successione in specie dum agere animus est; monente autem Cicerone *Lib. 1. n. 4.. de Offic.* omnis, quæ a ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet a definitione, proficisci, ut intelligatur, quid sit id, de quo disputetur ideoque illam ita definio: Quod sit novum beneficium, ab Imperatore Justiniano indultum superstiti conjugi pauperi, cum extantibus liberis, vel aliis cognatis defuncto diviti certo modo succedendi. *Nov. LIII. l. 6. Nov. CXVII. c. 5.* & inde desumta Authentic. nostri textus, Lauterbach. *Colleg. Theoretico Practic. ad Nov. CXVIII. §. 46. Part. 2.* Quibus præmissis ad ipsius Authenticæ analysin pedem promoveo, id acturus, ut, quæ summatim in Definitione comprehensa fuerunt aliaque ad textum declarandum necessaria, uberius enucleentur.

SEQVITVR

TEXTVS RESOLVENDVS.

Authentic. Praterea, Cod. Vnd. Vir & Vxor. Lib. VI. Titul. XVIII.

Praterea, si matrimonium sit absque dote, conjux autem pramoriens locuples sit, superstes vero laboret inopia, succedat una cum liberis communibus alteriusve matrimonii in quartam, si tres sint, vel pauciores; quod si plures sint, in virilem

fo tionem: ut tamen, ejusdem matrimonii liberis proprietate n servet, si extiterint: his vero non extantibus, vel si nullos habuerit, potietur etiam dominio, & imputabitur legatum in talem portionem.

CAPVT II.

INSCRIPTIONEM ET ORIGINEM EXPONIT.

SVMMARIA.

Origo Authenticarum paucis perstringitur, Novell. Auctorem esse D. Justinianum, non tamen omnium, cujus vitæ curriculum remissive additur, §. 1. Ab Authentico distingui Authenticam, §. 2. Non omnes Novell. esse D. Justiniani, nec Authenticas Cod. nec omnes ex Novell. sumtas, non omnes Novell. Græce scriptas; idem accidisse Authenticis Cod. Interpretem versionis Nov. vulgatæ ejusve collectorem esse incertum, Epitomatorem maximam partem Irnerium esse, §. 3. Applicatio dictorum ad textum summariter subjicitur, §. ult.

§. I.

Inscriptionem quod attinet, nulla in Authenticis Codici insertis cernitur peculiaris; sedes autem, unde omnes desumtæ sunt Authenticum s. originale vocatur & sunt Novellæ Constitutiones Imperatorum notissimæ. Authenticum autem derivatur a Græco αὐθεντεῖν, quod est pro autoritate imperare. Latius pertractat Cunrad. Ritter-hus. *in Exposit. Novell. Proem. C. I. & II.* Autor itaque Novellarum est Div. noster Justinianus, id, quod cuilibet, qui primis saltem labris jura degustaverit, facile primo intuitu parebit; non tamen omnium, cum etiam aliquæ J stini Imperatoris, cujus ex sorore nepos est Justinianus, in ipsis IX. Novellarum *Collationibus*

bus vulgo ita dictis adpareant, quas tamen Juri Justinianeo, tanquam posteriori, cedere, doce Alberic. Gentil. *de Libris Jur. Civil. C. 1 in fin* quædam etiam Successorem Justiniani Justinum auctorem agnoscunt, Hagemeier *de Autoritat. Jur. Civil Cap. IIX. p 28.* vid. *Nov. CXLIV.* ibique Gothofred. lit. Q. add. *Nov. CXL. & allia.* De nostri Imperatoris origine, vita & rebus præclare gestis nec non vitiis vid. Ritterhu. *loc. colleg.* ideoque hisce ego nunc immorari nolo.

§. II.

Alias ab *Authentico* Doctores distinguunt *Authenticam*, quasi clausulam & particulam ex Novellis desumptam, uti latius videre licet apud cit. Ritterh. *f. in Exposit. Novell. Proem. Cap. 1. num. 17.* ibi. *Quod scil. Authenticæ nomen imposuerunt clausulis quibusdam, quas antiquus Glossator Irnerius (vel Wernerus) ex Novellis sive Authenticis integris summatim excerptas retulit in Codicem Justiniani: & plerumque subjecit, vel etiam interjecit, illis legibus, quibus per Novellas derogatur, vel etiam aliquid additur, vel quæ omnino abrogantur:* item paulo ante *num. 7. 8. sive vetera & priora jura tantum confirmant, recentis necessariis, in quibus tota vis legislationis consistit, refectis autem rejectisque superfluis.* It. *Cap. V. n. 3. & 14.* Richter. *ad Authent. Cod. Præf. num. 1.*

§. III.

De *Authenticis* ergo istis in *Codicem Justinian. repet. prælect.* relatis porro hoc tenendum est, quod, sicut ipsæ Novellæ, per dicta §. 1. non sunt omnes Div. Justinian. ita nec authenticæ omnes ad eum tanquam Auctorem referri possint, imo nec omnes ex Novell. sint, e. gr. Authentic. Habita Cod. Ne filius pro Patr. It. Authentic. Gazaros Cod. de Hæretic. & Manichæ. quæ desumta est ex Collat.

10. Constit. Friderici & aliæ inde haustæ Matth. Stephani *in Novell. Proem. n. 39.* Porro Novellæ ut ab initio omnes fere Græce scriptæ fuerunt, exceptis scilicet XVII. XIIX. CXLIII. CL. & CLXIII. ita quoque Authenticas eodem idiomate constitisse credibile est. Hodie tamen, ex quo civitate Novellæ Latina donatæ, versio Latina ob Corporis Juris in foro receptionem eandem cum textu originali habet autoritatem. Quis verterit Novellas historia nos fere dubios relinquit, quoad versionem vulgatam. Nec quis collegerit eas in confesso est, ignotus est Balduino hic rhapsodus. Rittershus. *ad Novellas in Exposit. cit. Proem. Cap. V. §. 8.* Nec quis Authenticas Codici inseruerit, satis constat; Irnerium privato ausu id fecisse communis sententia est, quod quidem Strauchio, in *Irnerio non errante, Cap. II. §. 4.* non placet; defenditur tamen limitative saltem prior sententia a B. Strykio *Præcogn. Juris universi Cap. VI. §. 4.* vid. *§. anteced.*

§. IV.

Hæc si ad *Authentic. Præterea Cod. Und. V. & Ux.* applicaverimus, constabit certo eam haustam ex fontibus *Novell. LIII. cap. ult & Nov. CXVII. c. 5.* quarumque principalem Auctorem esse Imperatorem Justinian. sacrarissimum Principem, id, quod etiam expressum in Novellarum Inscriptionibus nomen ejus aperte indicat; & eo magis probabile facit, quod magno præcipue uxores favore laudatissimus Imperator semper prosecutus est, iisdemque sollicite prospexit. De cætero, quamvis alias dicatur: Authenticas non valere, nisi quatenus cum Novellis conveniunt. Rittershus. *l. c. Part. 13. cap. 4. num. 8.* Ritter. *ad Auth. Cod. Præfat. num. 3.* quia plus fidei habendum est Originali, quam Exemplo, & recte conqueritur Zasius, sæpe eos

falli,

falli, qui ad Authenticarum summulas & non ad ipsarum Novellarum Constitutionum verba advertunt apud Matth. Stephani *ad Novell. Proem. n.33.34.* Vnde varios Irnerio errores passim impingunt; vid. Jac. Wissenbach. *in Sylloge Errorum Irnerianorum;* Georg Rittershus. *Promulside errorum ab Irnerio commissorum.* Sixtinus *de Regal. L.2. cap.15 n.34. seqq.* non tamen dubitandum est, quin Authentica nostra de indotatis Conjugibus disponens, sit ex *Novell LIII. cap. ult. & Nov. CXVII. cap. V.* desumpta, eandemque cum suis fontibus autoritatem atque vim obtineat, quoniam cum iisdem atque aliis adhuc juris textibus exacte convenit, &, si quid forte in aliis peccavit Irnerius (Cancellarius Imperatoris Lotharii II. cit. Steph. *num.32.* It. Staats-Historie, de rebus gest. sub Lothario II. f.) quem tamen præter Strauchium, Pagenstecherum, & Strykium in plerisque excusant; in præsenti tamen Authentica eum non errasse, nec quicquam fecisse, quod vituperari possit, facile cuivis apparebis, qui eam cum dictis Novellarum textibus accurate conferre voluerit, conf. Fachinæus *L. X. Controvers. 72.*

CAPVT. III.

TERMINORVM IN AVTHENTICA NOSTRA OCCVRRENTIVM EXPLICATIONEM CONTINENS.

SVMMARIA.

Vocab. Præterea *conjunctive hic & aliis in locis reperitur; num & disjunctive accipi possit, & quid dum simplex vox* præter *notet, includatne vel excludat?* §. 1 *Dictio* si *quid regulariter significet; unde dictum veniat* matrimonium §. 2. *An differat a Nuptiis; nec excludere a bene-*

beneficio succedendi sponsalia omnibus numeris absoluta, & alia matrimoniorum genera licita & honesta. §. 3. *De matrim.* absque dote ; *qualis dos hic intelligatur, dotis prave determinationem judici recte committi; matrimonium absque dote esse posse & contra*, §. 4. *An* mors *civilis & naturalis requiratur, ut succedi possit.* §. 5. Locuples *unde dicatur & quis? arbitrio judicis relinqui, quod ne sit vagum, quid ille consideret?* §. 6. Paupertas *similiter judici dijudicanda relinquitur, qui arbitrabitur juxta status conditionem, quæ æstimanda ex* præmorientis & superstitis *conditione*, §. 7. *Aliquot divisiones successiones* §. 8. *Quid notent voculæ* una cum §. 9. *Quinam nomine* liberorum *hic veniant?* §. 10. Quartam portionem *uxori assignatam, non ultra 100. libr. auri extendi debere, quanam ratio?* §. 11. *Explicatur, libra auri per 72. solidos, quanti constiterit solidus, incertum, quanti æstimetur solidus & libra auri hodie*, §. 12. *Distinctionem ususfructus & proprietatis in hac portione, it. ejus mutationem in partes quotas adscribi Novell. 117. Imputationem autem legati &c. ex Nov. 53. desumtam probatur*, §. *pen.* & *ult.*

§. I.

Nunc ad ipsam Terminorum hujus Authenticæ explicationem nos accingimus; ubi in fronte occurrit vocabulum *Præterea*, quod, quanquam alias compositum, hic *conjunctim* legitur, & reperitur quoque in *l. 17. f.* Cod. Theodosian. *de Proximis, Comitibus &c. Lib. VI. Titul. 26.* ita: *Quam legem, secundum ipsorum petitionem, præterea tres Melloproximos, id est, Benagium, Hypatium & Theodorum, circa omnes alios valere præcipimus;* ubi tamen nihil aliud, quam

quam simplex vocabulum *præter* significare docet Jac. Gothofred. *ibi in Not.* add. *L. 25.* §. *præterea 1. ff. de SCto Silan.* Nihil tamen vetat, quo minus & *disjunctive* hic accipere valeamus voculam, ut sic idem sit, ac si diceretur: *Præterea, quæ dicta sunt,* ut interpretatur Calv. *Lexic.* hac voce *præterea*: quemadmodum & alibi locutio *præter id* reperitur, ut in *l.* 10. § 2. *ff. de Ann. legat.* ibi: *Vxori* præter id, *quod ad me vivo annui nomine accipiebat, aureos centum dari volo*; Imo etiam voces *eo amlius*, *insuper*, Germ. über das addunt & repetunt, ut Interpretes demonstrant ad *l. Si servus* §. *si quis ita ff. de leg. I. l. Si sit, eod* Calv. voce *eo amplius.* & aliis pluribus in locis. Non autem frustra positum est hoc vocabulum in nostra Authentica, sed vel immediate præcedentem legem respicit; vel hoc innuendum putavit Irnerius, non esse Imperatoris voluntatem ut Edictum Prætorium de Successione cessare debeat, sed ei insuper aliquit se addidisse, nempe normam successionis quando conjuges, quorum præmoriens sit dives, superstes vero laboret inopia, decedere eveniret; ita ut *in l. un. ff. & C. Vnd. V. & Vx.* non sit supsistendum, sed hoc jus ab Imperatore introductum pro novo plane habendum sit. Nam, uti nec antea, quam hæc lex dabatur, a Prætoribus in successione casus divitiarum & inopiæ attendebatur, imo nec post introductam ab Imperatoribus succedendi formam supr. Cap. 1, §. 2. memoratam; denique nec post reductum jus Prætorium: ita rarius sibi invicem successuri fuissent conjuges, nisi D. Justinianus ipsis hoc modo prospexisset; quamvis jus Prætorium seu Bonorum Possessionem adhuc obtinere satis constet, quando ad totam hæreditatem admitti velint Conjuges: de quo in Cap. ult. Conf. *præter* §. *ult.* Colleg. Theorico-Pra-

 ctic.

ftic. Lauterbach. *tit. ff. de Bon. Poſſeſſ.* Differt. habita Gieſſæ de Duobus Teſtamentis ſimul validis, *Præſident. Excellentiſſ. & JCtiſſ. Dn. Cancellar. Mollenbec.* ubi *Cap. ult. §.1.* magno numero celeberrimi JCti id ſtatuentes allegantur, quibus jung. Vngebaur. *Exercitat. Juſtinian. IV. §. 10.* Richter. *ad Authent. Præterea num. 1.* Neque enim hæc eſt natura Novell. & Authentic. ut tantum abrogent; ſed confirmant etiam non raro & explicant: quin in dubio correctio non præſumenda eſt, niſi ex præfatione Novellæ, vel ex neceſſitate verborum illa evincatur. Stryk. *Præcogn. Juris Cap. II. §. 27.* Struv. *Exercitat. I. th. 69.* Addatur Cujac. (in JCtorum republ. Conſul ſine Collega, ut in laudata modo Differt. *Cap. III. §. 1.* appellatur) *Libr. IIX. Obſ. Cap. 36.*

§ II.

Sequitur in textu: *Si matrimonium ſit abſque dote.* Dictio *ſi* varie apud JCtos accipitur, ex gr. 2. *Feudor.* 13. ubi *ſi* ponitur pro *an.* Struv. *Syntagm. Jur. Feud. Cap. XIII. aph. 6. p. m. 46c. pr.* De aliis ſignificatibus vid. Calvin. *in Lex. hac voce.* Hic vero maxime uſitatam ſignificationem retinet, & conditionem facit; ſcilicet præſupponit requiſita in textu extantia, matrimonium indotatum, defunctum conjugem divitem, ſuperſtitem vero inopem, de quibus in progreſſu pluribus agetur. *Matrimonium* D. Auguſtinus *Libr. XIX. contra Fauſtm.* ex eo dictum ſcribit, quod non ob aliud debeat fœmina nubere quam, ut, mater fiat, uti nuptiæ a nubendo dictæ, vel a nuptu, id eſt, opertione & velamento, quo virginibus, ad exemplum Rebeccæ ad conſpectum ſponſi Iſaaci ſe obnubentis atque velantis, Geneſ. *Cap. XXIV.* olim utebantur, Conf. Weſenbec. *Paratitl. ad tit. ff. de Nupt.* Pagenſtecher, *ad Compend. Lauterbach. in Sicciment.*

ellіment. b. t. De voce *matrimonium* in *Cap. ult. X. de converſ. infidel.* extat reſponſio cujusdam uxoris Judaicæ, quam hiſce verbis protulit: *Cum infans mulieri ante partum onerofus, in partu doloroſus, poſt partum laborioſus fuiſſe noſcatur, ex hoc legitimam conjunctionem maris & fœminæ magis matrimonium, quam patrimonium nuncupari.* De cætero mangnus merito matrimoniorum favor eſt, ſiquidem ſunt prima velut ſpecimina vitæ ſocialis, ſimulque generis humani ſeminaria, uti loquitur Puſendorff. *Offic. H. & Civ. L. II. c. 2.* §. 1. Inde, cum contemtus connubiorum ad cauſas interitus Rerumpublicarum pertineat, varias pœnas in Hageſtolzen ſtatutas refert Lauterbach. *in Collg. ad tit. ff.* Quibus *non compet. Bon. Poſſ.* §. 2. Add. Beſolt. *Theſaur. Pract. in hac voce*, & *in Addition. fol. m. 352. edit noviſſ.* nec non *in Continuat. f. 266.*

§. III.

Hiſce præmiſſis ad rem ipſam progredior. Matrimonium ſeu Nuptiæ, uti Juſtinianus Sacratiſſ. Princeps definiit, §. 1. *J. de Patr. Poteſt.* ſunt viri & mulieris conjunctio, individuam vitæ conſuetudinem continens. Alii diſtinguunt, & putant, quod matrimonium inter virum & uxorem ſolo conſenſu contrahatur *l. pen. ff. de Don. int. Vir & Vxor. l. Nuptias 30. ff. de Reg. Jur.* Nuptiæ vero licet ſolennitates aliquas atque certos ritus requirant; Weſenbecius hodie promiſcue capi, nuptias, conjugia & matrimonia decet, *Paratit. l. ff. de R. N.* id, quod tamen ita nude & crude admittendum non eſt, cum, uti nuptias ſponſalia, ita illæ matrimonium ſtricte ſic dictum antecedunt; & ſolennitates quasdam exigunt; quemadmodum etiam Romanos eas non omnio neglexiſſe plus

satis notum, & ut prolixius de iis agatur, non necessum esse puto. Addo tantum formulæ apud eos testificandi matrimonii exemplum: *Cos. Aug. Publ. Claud. Quæst. arar. Antoninam Volumniam, Virg. volent. Auspic. E. Parentib. Su. coëmit, Et IIII. Fac. in Dom. Dux.* i. e. Consule Augusto, Publius Claudius, Quæstor ærarius, Antoniam Volumniam virginem volentem auspicato e parentibus suis coëmit, & quatuor facibus in domum duxit, prout ex lapide Patavino hanc communicat Prateus, *in Lexic.* Sicuti autem non omnis conjunctio carnalis est matrimonium, ita secundum datam definitionem justam conjunctionem hic intelligimus, quæ secundum legum præcepta initur. *Pr. J. de Nupt.* Nec excluduntur quidem sponsalia de præsenti in personis nubilis ætatis, & omnibus numeris absoluta, sunt tamen non nisi matrimonium inchoatum. Lauterbach. *Compend. Jur. p. m. 441.* Huc referendum est matrimonium ad Morganaticam seu Morgengabicam, ut pote maritali affectione contractum. German. Vermählung zur lincken Hand / Struv. *Syntagm. Jur. Feudal. Cap. IX. th. 5. num. 9* Stryk. *Exam. J. Feud. Cap. VII. Quæst 3. & Cap. XV. Qu. 24.* Interim vero diffidentiam erga Deum continere, non dubitat asserere Idem, *C. VII. Qu. 6.* Justum præterea pronunciat matrimonium ad Thalac seu conscientiæ Id. Stryk. *Annot. ad ff. de His, qui sui vel. al. jur. verb. putativis.* Colleg. Theorico-Practic. Lauterb. *tit. ff. de R. N. §. 71. & fin.* Conf. Annotat. ad Compend. Lauterb. *tit. ff. de R. N n. 71 f. Dn. Joh Henr. Mollenbec. Celeberr Dr. & Prof. Giess.* Injustum ergo matrimonium, & quod contra juris prohibitionem est contractum, huc non pertinet, nullumque effectum habet §. *12. J. de Nupt.* pluribus infra.

§. IV.

§. IV.

Matrimonium *absque dote* porro eſt, ſi ſola affectione contrahitur matrimonium. *Non enim dotibus, ſed adfectu matrimonia contrahuntur*, inquit *l. penult. pr. Cod. de Repud.* Conf. Cujac. *a l Nov. LIII. f.* Et priſco Germanorum more dotem non uxor marito, ſed maritus uxori obtulit, Tacit. *de Moribus Germ. Cap. XIIX. num. 9.* Pertinet huc, quod refert, ex Arriano, Libr. rerum Indicar. Henelius ab Hennenfeld *de Jur. Dotalit. Cap. 1. §. 3. lit. B. m. 8.* γαμέουσι δὲ, οὔτε τι διδόντες οὔτε λαμβάνοντες. Vid. pluribus Colleg. Theorico-Pract. Lauterbach. *tit. ff. d. Jure Dot. §. 1. f.* Item matrimonium indotatum eſt, ubi parentum honeſta vita pro Dote eſt; ſed pauci ſunt, qui ob Dei amorem uxores ſibi jungunt, inquit Guazzus, *Civil. Converſat.* ut magis hodie ad pinguem dotem, quam animorum concordiam & intimum inter contrahentes amorem magno ſeculi vitio reſpiciatur. Nec intelligitur dos, quæ in forma conſiſtit, *l. ult. ff. de His, qui effud. vel dejecer.* ibique Gothofred. tali enim dote onera matrimonii ferri non poſſunt. Facit huc *Nov. LXXIV. Cap. 5. f. pr.* Sic ſtricte loquendo huc trahi nequeunt dotes prædiorum, quæ Græco vocabulo ἐνθῆκαι appellantur *in l. 2. §. 1 ff. de Inſtruct. vel inſtrum. legat.* ibique Gothofred. *l. 20. §. 1.* verb. *ut inſtruct. ſunt fundi cum dotibus. §. 3. prædia, ut inſtructa ſunt cum dotibus. ff. eod.* Nec ſermo eſt hic de parva dote & modica, *l. 32. ff. de V. S.* Bald. *ad Authentic. textus noſtri.* Sprenger. *de Modico p. m. 87. n. 41.* Gloſſ. *ad l. ult. C. ad Leg. Fab. de Plag.* dicit: *Uxor inutilem maritum habens vel nullum dicitur vidua; ſic parva & nulla dos æquiparantur.* Quæ vero ſit dicenda dos parva in arbitrio prudentis Judicis eſt, qui conſiderabit quantitatem Patrimonii, numerum liberorum & qualitatem perſona-

C 3 rum

rum *l.60. & 69. §. 4. ff. de Jur. dot.* Chassan. *Consuetud. Burgund. Rubr. VII. §. 12. n. 22.* Matthæsyllan. *n. 22. p. m. 609. in Tract. de Success. diversor. Clarisf. JCtorum.* Idem erit, si nulla adest donatio propter nuptias; dos enim est species quædam donationis. *arg. Novell. LIII. pr.* Hahn. *ad Wesenbec. tit. ff. Vnd. V. & Vx. N. 2.* Struv. *ff. eod.* & passim DD. Conf. Lauterb. *Comp. p. m. 449. pr.* Sed indotata hoc loco pro paupere non habetur, si pater ejus dives; nam alimenta suppeditare tenetur. Struv. *Ex. 38. Th. 39.* Stryk. *de Success. Diss. IV. C. 1. §. 21. Interim post introductum a Romanis, illis rerum dominis, dotis usum, nemo erit bodie, qui pecuniariam dotem, quamvis locupletem, in mare cum Thalete abjiciendam censeat; Si catera dotes & bona morata conjugis adsint, natalium puro bonestas, forma non plane Thersitica, religionis item studium, fides, pudicitia, prudentia, peritiaque familiæ regundæ;* ut differit Hennenfeld. §. *V. l. cit.* Talis autem hic indicatur dos, quæ marito datur ad facilius ferenda matrimonii onera *l. 7. pr. ff. de Jur. dot. l. 20. C. eod. Germ.* die Mittgifft, ubi vero nullum matrimonium, ibi quoque nulla dos regulariter est, *l. 3. ff. eod.* Sed dantur tamen casus in contrarium, Gothofred. *ad d. l. Lit. C. & D.* Vid. Differt. De Dote sine matrimonio, *bab. bic Giessæ 1710. Præsid. Illustr. Mollenbec. Acad. Cancell.* ut & matrimonium absque dote esse potest, *de quo bac Differt.* Cæterum dotis homonymia, divisio & objectum, jam sint extra scopum, & remisisse sufficiat ad Commentatores & Systemata.

§. V.

Pergit textus, *conjunx autem præmoriens locuples sit.* Quid *Conjuges* sint, ex ante dictis facile constare potest. *Sunt* nempe *omnis vitæ consortes, qui consensu & ceremoniis societatem*

matri-

matrimonialem contraxerunt, ut mas & fœmina, ſicuti Modeſtinus loquitur *in l. 1. ff. de R. N.* add. *l. 30. ff. de R. I.* Non ergo præciſe requiritur conjunctio corporum, ſed animorum, ad mutuam fidem præſtandam, inquit Auguſtinus. *Can. Conjuges 6.* it. *Conjunx 9* & *Can. Priusquam 42. Cauſ. 27. q. 2.* Aliter conjuges ad hanc ſimilitudinem vocantur Dominus & Vaſallus *2. Feud. 58. pr.* Nam hi reciprocam ſibi debent fidem; unde Germ. illud getreuer Herr / getreuer Knecht *Præmoriatur* autem unus conjugum ſive civiliter ſive naturaliter, alter beneficio hujus Authentic. utetur, de quo infra plenius.

§. VI.

Locuples in genere dicitur, qui multa tenet loca, i. e. prædia vel fundos & poſſeſſiones habet. Olim enim divitias ex pecudibus & poſſeſſionibus conſtitiſſe refert Barnab. Briſſon. *Lexic. Jurid. hac voce;* inde Ovid. *L. I. Faſtor.*

Cætera luxuriæ nondum inſtrumenta vigebant:
Aut pecus, aut latam dives habebat humum:
Hinc etiam locuples; hinc ipſa pecunia dicta eſt.

Alias ſumitur in jure pro eo, qui ſolvendo exiſtit, ut in *l. 234. §. 1. ff. de V. S. ibi locuples eſt, qui ſatis idonee habet pro magnitudine rei, quam actor reſtituendam eſſe petit.* Lex quidem Papia locupletem definiit libertum, qui centum millia ſeſtertium poſſideret, *§. 2. I. de ſucceſſ. Libertor.* id per centum aureorum ſummam interpretatur Div. Juſtinianus, in *§. ſeq. eod.* quod ſecundum hodiernam vulgarem & uſualem monetam conficeret 200. thaleros, uti Dn. Stryk. hanc computandi rationem ſervavit, *de Succeſſ. ab Inteſt. Diſſert. IV. Cap. I. §. 36.* ſubſtituendo ſc. tres florenos uſuales pro aureo; juxta opinionem aliorum, aureos

Hun-

Hungaricos substituentium aliter. E contrario M. Crassus aliam divitis æstimationem statuit, ut Cicero, eloquentiæ Roman. facile Parens, de eo in Paradox. *Multi*, ait, *ex te audierunt, cum diceres, neminem esse divitem, nisi qui exercitum alere posset suis fructibus.* Sed fallax hactenus & in constans modus est aliquem divitem æstimandi, ut potius cum Bartolo & Glossa *ad hanc Authentic. lit. B.* atque Schneidew. *ad Inst. Libr III. rubr. de Success. inter Conj. n. 16.* ad Judicis arbitrium sit recurrendum, cum id, quod expresse in Jure determinatum non est, eidem committatur *arg. L. 1. §. f. ff. de jur. delib.* qui considerabit circumstantias, substantiamque rerum & personarum qualitates. Nobilis enim pauper dici potest, licet mille in bonis habeat, cum e contrario rusticus pro divite censeatur, centum in bonis possidens. *arg. L. Quæro 60. ff. de Jur. dot.* junct. *leg. Si filia 43. ff. de Legat. 3. Rustica* namque *familia non debet uti pane albo, pullis & aliis delicatis cibariis, sed caseo, capis & fabis*, ait Accursius *in Gloss. l. Servis urbanis 99. ff. de Legat.* verb. *cibariis* Non piget addere lepidum illud Dn. D. Walteri *de Stat. & Privil. DD. Cap. XVI. §. 109.* dicentis: *Nobilibus & Doctoribus non asportandum esse allium, capas, panem atrum & grassum, caseum & similia, cum sint rusticorum cibaria* Add. Sprenger. *de Modico p. m. 91.* Conf. *C. 3. Dist. 41.* Non obstante, quod Disputatio de Juvenum Virginum Privilegiis, vom Jung-Gesellen Recht / *hab. Francofurti ad Viadrum 1689. Præside Dn. Schœpfero, Cap. 1. num. 20.* vocet arbitrium Judicis asylum ignorantiæ. Ne tamen vagum sit arbitrium Judicis ac pro lubitu aliquem divitem vel pauperem censeat, magis ad fructus, qui ex bonis & substantia defuncti percipi possunt, respiciendum esse, quam ad eorum quantitatem, monet JCtissimus Dn.

Dn. Stryk. *de Success. Differt. IV. Cap. 1. §. 18.* Nam dives ille appellatur, qui ita pro qualitate status vivere potest, ut semper aliquid ex reditu supersit, *arg. l. 22. §. 8. junct. l. 24. ff. Solut. matrim.* cit. Ioh. Theodor. Sprenger *p. m. 5.*

§. VII.

Divitiis opponitur ut plurimum inopia vel egestas *l. 3. pr. ff. de Testib.* hinc jubet porro textus resolvere voces *superstes vero laboret inopia.* Inopio seu Paupertas accipitur interdum pro patrimonio, facultatibus, & substantia rerum diciturque sic ὑποκοριστικῶς i. e. diminutive *l. 16. pr.* & *78. §. 12. ff. de SCto Trebell.* sic & Rex David. *1. Paralipom. Cap. XVIII. v. 14.* dicit: Siehe ich habe in meiner Armuth verschafft 100000. Centner Goldes ꝛc. Sed propria & nativa significatio est hujus loci, & inopia hic laborare censendus ille, qui est sollicitus de honestis alimentis; laborare enim pro sollicitum esse sumitur *in l. 1. §. 5. ff. de Dol. mal.* Gothofred. *lit. 1.* Alias Pauper definitur in *l. 10. ff. de Accusat ibi: qui minus, quam quinquaginta aureos habet;* Alii moriuntur paupertatem juxta §. 3. *Inst. de Success. Libert.* ubi, quemadmodum §. *anteced.* dives censebatur, qui 100. aureos in bonis haberet; ita e contrario pauper esset, qui minus 100. aureis vel 50. possideret. Vti vero hoc admodum infirmo stat thalo, ita hic pariter ad sacram anchoram i. e. providi & circumspecti Judicis arbitrium confugiendum. Dn. Struv *Exerc. 38. th. 39.* Richter *ad Authentic. Praeterea n. 17. seq.* Quod enim olim fuit parvum, hodie potest esse magnum, cum dentur, queis nec centum, nec quinquaginta oboli suppetunt, *uti ex doctiss. ore B. Dn. Dr. & Prof. Ortbii, Praeceptoris post cineres devenerandi, occasione §. 5. J. de Attilian. tut. percepi.* Arbitrium itaque Judicis

dicis, die Bescheidenheit des Richters/quod requisivimus, hic ita debet esse comparatum, ut non inopiam mendicitati æqualem requirat, cum Francisc. de Barry, *de Success. Testat. ac Intest. lib. 18. tit. 4. n. 14. seq.* atque aliis, quos Neuenhahn. *de Jur. ac Privil. viduit. p. m. 125. lit.* B. refert, qui extremam requirunt inopiam, per *Novell. LIII. Cap. 6. ibi pr. in novissima viventes inopia.* Pauper enim non solum est, qui non habet, unde vivat, sed &, qui vivere nequit pro conditione sui status, *arg. L. 14. ff. de Ann. Legat.* Joh. Theodor. Sprenger. *de Modico p. m. 5. & 91.* Hæc autem conditio status atque honestas ex conditione Conjugis superstitis etiam æstimanda venit. Müller *ad Struv. Excitat. 38. th. 39. lit. L.* Neuenhahn. *l. c. p. m. 126.* atque Förster *de Success. ab Intest. Libr. IX. Cap. 14. num f.* Exemplum hujus rei præbent; nec non ex præmorientis conditione, *L. 8. ff. de Senator.* ibi med. *foeminis enim dignitatem clarissimam mariti tribuunt.* it. *l. 22. §. 1. ff. ad municipal.* Regulam autem, quam alioquam tradit Gudelinus apud Dn. Struv. *l. c.* quod quando sc. superstes neque ex dote, neque aliunde tantum haberet, quantum faceret portio illa facultatum præmortui conjugis, tunc pauper conseri debeat, ut minus habenti eo usque ex bonis defuncti suppleatur; esse admodum infirmam docet Dn. Stryk. *Tract. sæpe cit. §. 19.* quia inopia hic non metienda sit respectu mariti decendentis, sed uxoris superstitis. Müller *ad Struv. l. c.* nec menti Imperatoris Justiniani conveniens, tantum uxori assignare velle; talis namque suppletoria portio forte centum librarum auri quantitatem excedere posset, contra *Novell. CXVII. cap. 5. Iniquum tamen esset, uxorem omni prorsus commodo carere, & omnibus bonis exutam & nudatam ad mendicitatem & stipem colligendam redigi.*

ait

ait Valentin Förster *l. c. C. IV. n. 3.* nec afflictæ addenda est afflictio *arg. l. Divus Marcus, 14. ff. de Offic. Præs.* ibique Gl. Tantam namque marito amisso facit jacturam, quanta vix unquam excogitari poterit, inquit Neuenhahn. *Tr. cit. p. m. 62. S. 8. Lit. A. conf. §. 4. J. de SCto Tertullian.* & *l. ult. §. 1. Cod. Qui pot. in pignor.* Levis hic paupertas non sufficit, Müller. *ad Struv. Ex. 38. th. 39. Lit. E;* Franciscus de Barry *loc. cit. num. 12.* Insuper alia quoque dantur paupertatis privilegia in jure; sed ab hisce privilegiis libera nos Domine, precatur Cynus Pistoriens. *ad l. 49. f. C. de Episcop. & Cleric.* & Glossa *ad §. 3. J. de Success. libert.* Add. Wehner *Obs. pract. voce:* Armuth. ibi: Mit den Armen stärcket man das Recht; Unter die Armen werden auch gerechnet, die sich mit ihrer Hand-Arbeit nehren müssen und können. Quod rationibus corroborat Stryk. *cit. Differt. IV. C. 1. §. 20.* Vtique si sine dedecore non liceat operari ad lucrum, vel, ut vulgo dicitur: Lana & tela victum quærere. Franciscus de Barry *l. c.*

§. VIII.

Vlteris progredi nunc jubet textus dicens: *Succedat una cum liberis communibus alterius matrimonii.* Successio, ut simul Rubrum Dissertationis explicemus, in genere est vel personarum, vel rerum. Illa est, quæ fit in Officium & administrationem, ut in *l. un. ff. de Off. Præfect. Augustal.* it. *l. 10. pr. ff. de Off. Proconsul.* Hæc est, cum persona non tam personæ, quam rebus succedit *l. 21. Cod. de Pact* quæ acceptio est hujus loci. Estque universalis tam civilis, *l. 24. de V. S. l. 62. de Reg. Jur.* ut hæreditas, quam prætoria seu honoraria *l. 1. f. ff. de Muner. & honor.* ut Bonorum Possessio; utraque porro vel ex Testamento, vel

 ab

ab Inteſtato §. *f. J. Per quas perſ. cuique acquir.* § *1. J. de Bon. Poſſ.* item contra Teſtamentum *Rubr. ff. de Injuſt. rupt. irrit. fact. teſtament. Rubr. ff. de Inoff. teſtament.* §. *1. d. t. Rubr. ff. de Bon. Poſſ. contr. Tab.* vel particularis *l. 1. pr. ff. Si quis omiſſ. cauſ. teſtament. l. 7. ſeq. ff. de Jurej.* ut, legatum, fideicommiſſum, nec non Vſucapio, donatio §. *f. J. d. l.* §. *11. J. de Teſtam. ord.* Vandem alia ſucceſſio eſt naturalis, ut ex parte matris; legitima alia, quæ ex parte patris datur juxta leges, excepto liberalitatis Imperialis ſocio, Gloſſ. *ad. L. 1. C. Vnd. Vir & Vx.* verb. *naturalis ſucceſſio.* vid. Diſp. de Liberalitatis Imperialis Socio. *hab. hic Præſ. Illuſtr. Dn. Cancell. Mollenb.* Sed ea ſucceſſio, de qua in Rubr. Diſſertationis, cum ex beneficio legis, Conſtitutione ſc. Imperatoris Juſtiniani debeatur, non ex Jure Prætorio, ſed ex civili deſcendit, Schneidew. *ad J. rubr. de Bon. Succ.* § *cum igitur, n. 15.* Richter *ad text. n. 5.* Sichard. *ad Rubr. C. Lib. 6. tit. 9. n. 9.*

§. IX.

Voculæ, *una cum* Germ. zugleich / copulam denotant *l. 142. de V. S.* apud Auctores claſſicos ſic conjunctim reperiuntur; uti quoque legere eſt in *l. ult. C. de Impub. & alior. ſubſtit.* ibi: *Si quis duobus heredibus inſtitutis filio ſuo impuberi eos* una cum *alio tertio ſubſtituerit*; paulo poſt: *Titius* una cum *filiis ſuis & Sempronius heredes mihi ſunto.* Atque ita conjungendi vim habent, ut tamen non ſemper individue ac neceſſario conjungant. Sic ſi in *l. 112.* §. *2. de Legat 1.* Titio cum Sejo quid datur legatur, utrisque legatum eſt, tamen poterit alter ſine altero admitti; Cæteroq in concurſum faciunt, ut ait Hartmannus Piſtor. *L. II Q 21. n. 26* quod dicto (una vel ſimul) non tantum conjungat, verum etiam ſimultaneum concurſum

ſum inducat, *d. l. ult. C.* uti hic ſuperſtes conjux pauper una cum liberis admittitur, & ad præmortui divitis hereditatem vocatur. Conf. Wehner, voce zugleich, cui Lat. *pariter* reſpondet. Gloſſa *ad Authentic. noſtr.* de hac voc. *una* licit, *Lit. C.* quod, ſive teſtatus ſive inteſtatus deceſſit, ſignificet; vid. cit. Diſp. de Duobus Teſtamentis ſimul validis, *Cap. III. §. 3.*

§. X.

Quoad vocem *Liberis* notandum eſt, ſignificari ea ſubſtantive ſumpta in jure etiam nepotes, filios & omnes deſcendentes in infinitum, ut ait Calliſtratus JCtus *in l. 220. de Verbor. ſignif.* Liberi autem conſiderari poſſunt varie, ſic ratione *gradus* ſunt primi vel ulteriorum graduum, ut filii, nepotes, poſteri; ratione *Sexus*, maſculi vel fœminæ, vel hermaphroditi; intuitu aut *nativitatis* vel *jam nati*, iique *legitimi & naturales ſimul*, quales porro ſui vel emancipati, communes vel alterius matrimonii; ſive per legitimationem tales, ut legitimati; ſive per adoptionem, ut adoptivi; & *illegitimi*, qui extra matrimonium naſcuntur, ut naturales, qui ex concubina prognati ſunt; Spurii, qui patrem demonſtrare non poſſunt; *L. 23. ff. de Stat. hom. § 12. J. de Nupt.* injuſti, qui ex damnato coitu proveniunt, ut adulterini, inceſtuoſi ſ. nefarii, §. 1 *J. eod. L. 38, ad Leg. Jul. de Adult.* Conf. *Nov. XII.* Dynus Mugellan. *de Succeſſ. ab Inteſt. n. 3. p. m. 404.* vel *naſcituri*, ut poſthumi, qui pro natis habentur, quoties de eorum favore agitur *l. 7 ff de Stat. hom. vid. l. 3. Si pars hered. pet. l. 36. de ſolut. ibique Gothofr.* Nimis tamen generalis dum fore hæc acceptio, tantum legitimi patri una cum uxore in noſtro textu ſuccedent; legitimi autem, legitimati & adoptivi §. 2. *J. eod. §. 14. J. de hered. qui ab inteſt.* non nili certa ra-

tam ex his notandum est; plurium autem quartarum dum sit mentio in jure, potiores sunt (1.) Quarta D. Pii. (2.) Quarta legitima. (3.) Quarta Falcidia. (4.) Quarta Trebellianica. (5.) Quarta, quæ conjugi inopi est relinquenda. Ex quibus ultimo locó posita Quarta sine dubio est hujus loci, & intelligitur omnium bonorum prædefuncti conjugis divitis, ita tamen, ut non transcendat hæc portio centum librarum auri quantitatem. *Novell. CXVII. C.* 5. Rittersh. ad *Nov. F. 7. C. 17. n. 1.* quantæcunque etiam fuerint præmortui conjugis facultates: ad maximam namque respiciens dotem, legem hanc scripsit D. Justinianus quæ antiquitus plerumque fuit C. librarum auri; terminum tamen & limitem Quartæ huic satis prudenter constituit, ne plus uxor superstes ex bonis mariti caperet, quam ipsa etsi opulentissima, dotis nomine ipsi afferre potuerit *Nov. XXII. C. 18.* quæ quoque ratio est, quod uxor cum liberis paucioribus, quam tribus succedens obtineat hanc portionem. Quantitas autem patrimonii s. substantia def. ncti pura debitis ex stat in computatione, & mortis tempore spectanda, *cod. &* §. 2. *&* 3. *J. de Leg. Falcid.* i. e. bona non intelliguntur, nisi deducto ære alieno, inquit JCtus Paulus *l. 39.* §. *1. ff. de V. S.* nam beatus nemo ante obitum supremaque funera debet dici; Add. *l.* 11. §. *1. C. de Repud.* ibique Gothofred. *Lit. L.* Franciscus de Barry, *de Success. L. 18 tit. 4. n. 14.* Hæc quarta portio ut pars bonorum, deducitur ante legitimam liberorum. Stryk. *de Success. D. IV. C. 1. §. 32. f.*

§. XII.

Libra auri quantum valuerit certo vix determinari potest, nisi quod illam septuaginta duos solidos effecisse constat ex *l. 5. C. de Susceptor.* Quid autem & quanti fuerit *solidus*

tione. Nec intereſt, an nati ſeu naſcendi, ſive ſui, ſive emancipati ſint, cujuscunque ætatis & gradus, ſive virilis, ſive fœminini ſexus, exve fœminini ſexus deſcendentes *l. 56. §. 1. ff. de V. S. l. 220. eod.* Conf. Möller. *Semeſtr. V. diſſ. 32.* Et ubi lex non diſtinguit, nec noſtrum eſt diſtinguere, textus enim generaliter dicit: *ſuccedat cum liberis*; & ſub liberis filii, nepotes, poſthumi & poſteri continentur, ut dictum. Vid. regula *pr. cit. l. 220.* ibique Gothofred. *Lit. J.* Conf. Rüdinger. *V. Obſ. 69* Add. Diſput. Satura Parœmiarum Juris Germanicarum Nova. *P. 49. Præſid. B. Cancell. Hert.* Nec ab hac acceptione alienum videtur vocabulum Germanicum Kinder, ut Latinorum *liberi.* Nam aliud aliquando ſunt Söhne und Töchter; Söhne und Enckel. Inter alios conf. Zaſius *Tom. 6. L. 1. Conſ. 7. n. 6.* Nihil novi, ut paucis me abſolvam, conſtituit Imperator Juſtinianus quoad deſcendentium ſuceſſionem, niſi ubi adfuerint numero tres vel pauciores, liberi ejusdem vel diverſi matrimonii, & ſimiliter cæteri hæredes. *Novell. CXVII. C. 5.* Mathæſyllan. *n 18. p. m. 688. de Succeſſ.* de quibus intra. Cæterum per pluralem hic denotatur & ſingularis, ut in *l. 148. de V. S. L. 220. §. 2. eod. §. 10. J. de Adopt.* & vice verſa *l. 16. de Teſtam. tut.* Non tamen ſuccedent adoptivi, qui ſunt emancipati, Stryk. *de Succeſſ. D. l. C. 2. §. 42.* It. Privigni, exheredati, monſtroſi, *l. 14 ff. de Stat. hom. Monſtroſos partus ſine fraude necanto;* ut jubet Romulus, Rex Romanor. ergo non ſuccedent, Prær. vid. fuſius Diſput. de Jure Monſtrorum. §. 10. *hab. hic ſub Moderam. Magnif. mei Præſid.*

§. XI.

Inſequuntur verba *in quartam, ſi tres ſint, vel pauciores; quod ſi plures ſint, in virilem portionem,* Vocabulum *quartam*

lidus, æque non liquet, Lauterbach *p. m. 556. f. Comp.* ideoque lubricum & periculosum est, de antiqua re nummaria scribere. Solidos nummos ex auro fuisse conflatos, id dubium non habet; sextam unciæ partem aureum effecisse tempore Valentiniani atque Valentis, Impp. sub quibus *cit. l. 5* prodiit, asserit Sprenger. *de Modico p. m. 9. n.* 7. *8. 9.* Wehner. *Obs. pract.* voce: Gold-Gülden. Aureus & solidus quoque in Jure promiscue occurrunt, ut in *§. 5. J. de Attil. tut. §. 1. J. de Obl. quæ ex delict. §. f. J. de pœn. temer. litig. §. 3. J. de Success. libertor. l. 5. §. Prætor ait ff. de His, qui effud. vel dejec. Gail. 2. Obs. 39. n. 1.* Hic etiam dicti sunt solidi aurei, Jac. Gothofr. *ad l. 13. Cod. Theodos. L. 12. T. 6.* & solidus quasi integer & integri ponderis, ad differentiam solidi dimidiati, als Scheide-Münze. Richter *Dec. 22. Part. 1. n. 59.* Lauterbach. *tit. ff. de Donat. §. 10.* & *tit. ff. de Furt. §. 12.* De Veterum computandi ratione per nummos & sestertios videri possunt *l. 6. f. ff. de Usur.* ibique Gothofred. *§. 3. J. de Success. libert.* Cujac. *Obs. 19. C. 31.* Moribus nostris comparantur solidi aureis Hungaricis seu Scutatis, Carpz. *P. 2. C. 12. D. 12. n.* 7. vel, ut Gail. *l. c.* putat, florenis seu aureis Rhenanis, add. Hahn. *ad Wesenb. ff. de Donat. N. 6.* verb. *Est autem.* Conf. Brunnem. *ad l. 34. C. eod. pr. n. 3.* ubi quoque causam computandi affert. Cæterum Florenus, ut hoc obiter addam, dictus ab aurea Reipubl. Florentinæ moneta, quæ ante 200. annos tantum valvit, quantum hodie ducatus Hungaricus; Inde etiam solidum fere promiscue per aureum Hungaricum & per Ducatum explicant. Denn vor 2. und 300. Jahren ein Gülden ein Ducat gewesen. Lauterb. *in Colleg. ff. de Furt. l. c.* Struv. *Exerc. 40. th. 10.* Richter. *l. c.* Et 500. solidos sive Ducatos communiter fere per mille thaleros

Ddres

Ddres explicant. Colleg. Lauterbach. *ad tit. ff. de Donat. l. c.* Bachov. *de Treuler. Disp. 19. Vol. 2. part. post. th. 6. Lit. C. fin.* & *Disp. 30. th. 3. Lit. G. f.* Et quamvis Floreni vulgares argentei, qui 15. Bacios seu 60. Crucigeros continent, non nunquam etiam Latine Floreni aurei vocentur; non tamen tales intelligendi sunt, ubi in Germanico idiomate additur Gold oder Gold-Gülden. Mynsing. *5. Obs. 83.* Rudinger *Obs. sing. 70. Cent. III.* Hoc enim casu aureus justi ponderis in auro solvendus esset, maxime si sit inserta illa vulgaris & consueta clausula: gut von Gold und schwer von Gewicht, vel ita: recht gewogener Rheinischer Gold-Gülden, Landswehrung. Et ita judicatum refert idem Mynsing. in Camera Imperiali, in causa Unligen contra Ungelter. Addit etiam Rüdinger *l. c.* valorem aureorum vel florenorum non modo in Ord. Camer. Imper. sed etiam in aliis Contractibus & Obligationibus locum habere, ut, quoties in illis mentio fit aurei vel floreni Rhenensis, intelligatur aureus 15. baziorum, vel 6. Schrenckenberger, vel 42. Knacken, hocque per totam fere Germaniam observari tradit Wehner. *Obs. pract. p. m. 186. f.* vid. Mynsing. *1. Obs. 65.* In computanda tandem *libra* s. *marca auri* (promiscue enim in praxi usurpantur hæ voces. Sixtin. *de Regal. Cap. 10. n. 36.*) iterum valde veriant auctores. Franciscus de Barry *de Success. Libr. 18. tit. 4. n. 14.* ad marcam requirit 82. solidos; Insuper cum, docente Jac. Gothofredo *ad c. l. 13. Cod. Theodos.* pro libra seu massa auri 84. solidos acceperint susceptores, ideoque ad coërcendam ipsorum avaritiam *l. 5. c.* latam, ut novam tradit. Alii 67. ducatos absolvere libram auri puri, ein Marck löthiges Goldes autumant, ut apud Stryk *de Succ. Diss. 4. C. 1. §. 36.* Adhuc alii, quorum & receptissima est sententia, 72. Du-

catos

catos vel aureos Hungaricos seu Rehnanos pro marca s. libra auri puri computant, juxta tritissimum: Eine Marck löhtiges Goldes machet 72 Rheinische Goldgülden. Et sic, ubi jam ad propositum nostrum præmissa accommodare volumus, centum libræ auri uxori lucrum 7200. Ducatorum sive 14400. thaleorum afferunt; Et hæc fuit quantitas maxime dotis ant quitus constitutæ. Stryk *l. modo cit.* Dotem tamen 2000. Ducatorum Comitissæ non esse parvam æstimandam dicit Franciscus de Barry, *aliquoties cit. loc. n. 12.* Sic illustrissimarum quarundam familiarum statuto determinatam dotem recenset Joh. Theodos. Sprenger, *de Modico p. m 89. seq.* ut in Ducatu Würtemberg. esse 20000 aureorum; maximam Nobilium in Suevia dotem 4000 florenorum non excedere, &, juxta antiquam Venetorum legem, dotem ultra 6000. ducatorum aureorum non fuisse; plura ibid.

§. XIII.

Porro dicit textus; *Vt tamen ejusdem matrimonii liberis proprietatem servet, si exstiterint: his vero non extantibus, vel si nullos habuerit, potietur etiam domino.* Verba: *Domino & proprietatem*, simul paucis perstringere aggredior; Est autem dominium jus, quo res alicujus est propria, & regulariter sub se comprehendit proprietatem, tanquam speciem sub genere; ut ex sequentibus patefiet. Dominum enim, intuitu modi acquirendi naturalis, dispescitur in *naturale*, quod gentium omnium commune est; & ex possessione naturali cœpisse ait Nerva filius, *in l. 1. §. 1. ff. de A. vel A. P.* etiam post introducta semel rerum dominia est juris naturalis, ne mihi iterum eripiantur *l. 5. ff. de J. & J.* Et hoc est, quod Gerhardus inculcat, *de Jure Testam. Romano, Dis-*

Differt. 1. §. 1. Rerum dominia ex jure gentium sunt, & in republ. necessaria: fundata hinc potestas dominandi atque disponendi de rebus suis pure & simpliciter & sub conditione mortis. vid. Genes. *Cap. XIII. v. 9.* Grot. *d. J. B. & P. Libr. 2. C. 3. §. 1. seq.* & *Civile*, quod modis civilibus acquiritur, *l. 23. pr. ff. de R. V. pr. J. Quib. alien. lic.* estque plenum s. proprietas solida *l. 4. de Alim. & cib. legat. l. 26. pr. de Us. & Usufr. legat.* vel minus plenum, & vocatur directum s. dominium propritatis, ubi quis solam propri-tatem abscedente usufructu habet. *l. 17. Quib. mod. usufr. amitt.* hoc vocatur quoque simpliciter dominium in *Novell. CXVII. Cap. 5.* ibi: *dominium illis filiis servetur*; junct. *text. nostro.* Utille vero dominium, ideo sic inventum & nominatum, quando quis solum usumfructum absque proprietate habet, ut Emphyteuticarius, superficiarius, Vasallus. Prædicatur insuper dominium de rebus incorporalibus, ut dominium usufructus & possessio, *l. 3. Si usufr. petat.* Sic legitur etiam de dominio possessionis, *in l. 2. Cod. Theod. de Bon. mat. Libr. IIX. T. 18.* ubi Imperator Constantinus ita disposuit: *Cum ad patres aliquid ex materna successione, interposita cretione, pervenerit, & ad liberos maternarum rerum successiones defluxerint, ita haberi eas placet in parentum potestate, ut* dominium tantum possessionis *usurpent, alienandi vero licentiam facultatemque non habeant*; quod Jac. Gothofr. per usumfructum vertit *in N.* Dicitur & proprietas redituum *l. 14. C. de SS. Eccles.* Alia denique est species dominii, ut si liberi & heredes appellentur domini in spe, nam heres herus est. *§. 2. J. de Hered. qual.* ibique Joh. Sam. Stryk. Conf. Calvin. *Lexic.* voc. *Dominium.* Sic nihil difficultatis verba hæc involvunt, & fere coincidunt. Fachinæ. *supr. Cap. II. f. cit. l.*

§. XIV.

§. XIV.

Hæ voces: *his non extantibus, vel si nullos habuerit*, indentitatem importare videntur, ut *pr. J. f. de Excus. tut.* vid. *l. 112. de R. J.* Extare enim & rerum natura non esse sibi opponuntur. Sic *extare* & *existere* Synonyminæ speciem præ se ferunt, sed contraria sunt, ut *in l. 29. ff. de Oper. Libert.* ibi: *si heres non extat.* Gothofr. *lit. B.* & Barnabas Brisson. *in Lexic. Jurid.* verb. *existere*: interpretantur, ut significent, ac *constare & perseverare heredem esse, non nomine tantum, sed & re.* Exemplo utrumque illustratur: *Filium existere heredem statim, & invitum & ignorantem, sed non extare heredem, si se abstinuerit.* Cujac. *ad l. 5. pr. ff. ad SCtum Terbell.* Hoc loco tamen eundem saltem effectum habent, ut *pr.* dictum.

§. XV.

Tandem dicitur in textu: *& imputabitur legatum in talem portionem.* Et quidem τὸ *imputare* principaliter in Jure sumitur pro adscribere, tribuere; sicuti *l. 6. §. 7. ff. de Offic. Præsid.* ibi: *Medico* imputari *eventus mortalitatis non debet, ita quod per imperitiam commissit*, imputari *ei debet.* add. *§. 3. f. J. Quib. mod. re contrah. oblig. §. ult. f. J. de Societ.* Alia ratione accipitur pro numerare, computare; ut in *l. 25. ff. de Legat. I.* ibi: imputabitur *ei in Falcidiam.* It. *l. 1. §. 4.* ibi: *Præterea, si matrem aluit pupilli tutor, putat Labeo* imputare *eum posse: sed est verius, non, nisi perquam egenti dedit*, imputare *eum oportere de largis facultatibus pupilli. ff. de Tutel. & ration. distr.* add *l. 20. §. 2. de Bon. libert.* vulgo: deducere in suis rationibus vel quod in quadrantis computationem venit, quo sensu hic accipitur. Summam autem hæc imputatio inter liberos, ne nimium graventur, & uxorem obtinet æquitatem, Stryk.

de

de Success. Diss. XI. C. ult. §. ult. Uxor. enim concurrens cum liberis paucioribus, quam tribus, semper potitur quarta portione, & quidem pleno dominio, si forsan sint prioris, vel alterius matuimonii. Insuper consequitur mulier hanc quartam ab intestato, ex testamento idque vel simpliciter, sive loco quartæ, sive titulo institutionis, sive legati, & contra testamentum, & ne minui quidem potest. Michael Grass. *sententiar. recept.* §. *Success. ab Intest. Q. 39. n. 3.* Berlich. *Part. 3. Conclus. 26. num. 24. & 36.* contra testamentum autem, quia hoc, etiamsi maritus expresse prohibuisset, in ejus potestate non est situm, *l. Nemo 55. ff. de Legat. l. C. Raynutius 16. X. de Testam.* Förster *de Success. L. 9. C. 5. n. 1.* Matthæus Matthæsyllan. *de Success. art. 4. n. 7. in addit.* hoc vult probare verb. *Legatum.* Confer supr. voc. *una cum f. In tantum procedit, ut maritus banc portionem uxori egenæ ne quidem inter vivos, puta per emtionem, donationem & alium titulum auferre vel diminuere possit, quin uxor semper illud usque ad quantitatem suæ portionis revocare regulariter possit*, inquit Berlich. *l.c. n. 25.* Richter *ad Authentic. nostr. n. 32.* It. *de Success. S. 4. M. 1. n. 14.* Et hinc cum uxor hunc quadrantem non ex benefiicio mariti, sed legis, consequatur, fit debitum legale & compensabile Borcholt. *de Grad. p. m. 256.* Bartol. *ad Auth. Praterea.* Si scilicet nomine legati vel alio titulo, ut dictum, aliquid, vel totum debitum, vel ultra, nacta sit; *arg. §. f. de Leg. Falcid.* supr. *§. u. f. h. C.* Nec ad rem facit, legatum sit species vel quantitas; & quamvis species regulariter cum genere compensabilis non sit, *l. 13. §. 2. ff. de Pign.* hoc tamen casu ad æstimationem redigi & vendi potest, cum compensatio hæc seu computatio sit impropria, & alteretur in ultimis volun-

E 3 tatibus.

tatibus. Valent. Förster. *l. cit. C. 8. n. 2. 3. f. Imputabitur, i. e. tanto minus ex bonis defuncti conjugis consequetur*, dicit Rittershus. *ad Novell. P. 7. C. 17. n. 8.*

§. XVI.

Legatum itaque, ut hoc quoque notemus hic est donatio quædam, a defuncto relicta, ab herede præstanda, *§. 1. J. de Legat.* Provisionem mariti in hoc passu uxori damnosam non debere esse, bene tamen eidem prospicere ipsum posse, non solum titulo singulari, sed & universali pro parte dictum §. *praeced fieri namque hoc nullo invidet modo Imperator, ut omnibus modis concordantiæ legum serventur, Novell. LIII. C. ult. f.* Ne autem nimis liberi graventur, sancitum, ut pauper conjux superstes concurrens cum liberis pluribus, quam tribus, partem accipiat tantum virilem & filialem, seu quantum uni competit filiorum ein Kindes-Theil, *Novell. CXVII. C. 5.* vid. *l. 145. de V. S.* nec hanc partem virilem ultra 100. lib. auri extendi vult Matthæus Matthæsyllan. *de Success. n. 12. in Tr. diversor. Clariss. JCtorum.* ut supr. voc. *pauper.* Porro de novo constitutum, ut mater liberis proprietatem servet; tandem imputari legatum in hanc portionem jussit Imperator; quadrat huc quod alibi dicit: *Liberis pepercimus, & parentibus honorem debitum reservavimus, § 1. J Per quas person. cuique.* Vocabulum autem *legatum* comprehendere volunt DDres, non solum dotem modicam & parvam, *de quib. supr.* sed & bona paraphernalia & receptitia, Rittershus. *ad Novell. P. 7. C. 17. n. 8.* Förster *de Success. L. 9. C. 14. n. 3.* Matthæsyllan. *l. c. n. 22.* Berlich. *P. 3. Concl. 26. n. 18.* Stryk. *de Success. D. 4. C. 1. §. 22. & 32.* It. *D. 11. C. 1. §. f & C. 2 §. 20.* Quod si legatum a viro relictum partem competentem superet, dicendum illud subsistere, modo non exce-

excedat dodrantem, nec liberi quoad legitimam graventur, alioquin esset inofficiosa quædam donatio; & prohibitio patris hic nullius est momenti quoad liberos primi gradus, Hahn. *ff. ad Leg. Falcid. N. 8.* verb. *Et cum testator expresse probibet.* per *C. Raynutius & Raynaldus X. de Testam.* Legatum e contrario a marito relictum legitimam non continente, etsi ex eo vivere uxor & se exhibere possit, repudiare tamen potest, ut quartam consequatur, quamvis in judicio petere cœpisset; ne alioquin fraus fieret legi; quæ generaliter concepta est, Brunnemann. *ad Cod. Vnd. V. & Vx. f. p. m. 343.* Stryk. *l. alleg. D. 4. C. 1. §. 33.* Franciscus de Barry *de Succeff. L. 18. T. 4. n. 13.* Alia ratio est legati ab extraneo relicti loco alimentorum, & uxor ex eo qualiter vivere possit; nam hoc supplere non tenentur liberi, & ab uxore, ut quartam accipiat, repudiari nequit, mortuo marito; si modo heres fuerit solvendo; Barry, *l. c.* per *Novell. LIII. C. ult. f.* Vtrumque hoc legatum mariti vel extranei imputari posse, imo debere, vult generalitas verborum *imputabitur legatum.* Conf. Stryk. *l. c. D. XI. C. ult. §. ult.* It. *D. IV. C. 1. §. 34. f.* ulterius si certa quantitas pecuniæ loco dotis a marito legata sit, cum tamen nullam acceperit dotem; valet legatum, quia constat, quid quale quautumque legatum sit uxori, *§. 15. J. de Legat.* non autem vice versa valet donatio propter nuptias uxori inopi facta, *Novell. LIII. C. ult. f.* ibique Gothofr. *Lit. M.*

§. XVII.

Vltimo loco quid per *talem portionem* intelligatur, non conveniunt DDres; Verior tamen & juri consentanea videtur sententia eorum, qui illam intelligi portionem contendunt, quam uxor habet jure dominii pleni, Stryk. *de*

de Success. D. IV. C. 1. §. 35. Richter. *ad Authentic. nostram. n. 28.* Add. Schneidew. *ad J. Libr. 3. de Success. inter Vir. & Vxor. n. 14.* Nam vocabulum *talem* σχέσιν suam habet ad proxime præcedens *dominio*, quod, non extantibus liberis vel iis deficientibus, lucrari uxorem asseritur in *textu* & *Novell. CXVII. C. 5.* Relationem autem potissimum ad ea, quæ proxime præcedunt, faciendam suadet *L. 15. §. ult. ff. de Alim. & cib. legat.* Hartmann. Pistor, *L. 2. Q. 5. n. 34.* Et vult hoc quoque *Novell. LIII. C. 6.* per quam uxor indistincte semper quartæ nacta est dominium plenum, & ex qua Textus noster supplementum sequens accepit: *& imputabitur legatum in talem portionem. Novell.* vero *CXVII.* distinguere cœpit inter usumfructum & propritatem interque partem quartam & virilem, iisdemque mulieri derogavit; de imputatione autem nihil novi constituit; Exceptio itaque firmat regulam in casibus non exceptis & quod non prohibitum, cur stare prohibetur, vi *Novell. LIII. C. ult.* vel, ut Berlich. dicit *P. 3. Concl. 26. n. 35. per tot. quod lex non cantat, nec nos cantare debemus.* Imprimis vid. Borcholt. *de Grad. p. m. 254. pr.* add. Ritterhus. *ad Novell. P. 7. C. 17. n. 2.* Hinc non est, quod scribat B Brunnemann. *tit. C. Vnde V. & Vx. f. mulierem habere proprietatem in legato, in supplemento autem usumfructum* ibique cit. kohlius. Insuper æquitati quam maxime conveniri hanc sententiam, matri per *Novell. CXVII.* nihil detrahendo, affirmat Dn. Stryk. *l. alleg.* Liberis enim satis prospectum in in cæteris, dum mater per *Novell. cand.* in casu plurium liberorum nunc partem tantum filialem nanciscitur, & quidem jure usufructus solum, cum antea semper quartam, hancque pleno jure caperet, *ut dict.*

CA-

CAPUT IV.

PARTITIONEM TEXTUS, SUMMAM CASUM ET ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑΝ PROPONIT.

SUMMARIA.

Divisionem Textus in duas partes principales, in Exceptionem sc. & Dispositionem ipsam; quam pro objecto iterum scindi, quantitatem et qualitatem considerando, sistit §. 1. Summam proponit ipse Textus; aliam tamen substituit, §. 2 Casus a DD. proponuntur, & alius figuratur, §. 3. Aliquot rationes dubitandi ex regulari succedendi forma desutas exhibet §. 4. Ratio decidendi ex textu primaria & aliæ adjiciuntur §. 5. Objectionem quandam continet §. ult.

§. I.

Præmissis Terminorum Explicationibus, nunc ad ipsam resolutionem & reliqua, quæ hæc Methodus postulat, progrediendum est; in duas partes principales Textum commode dividi posse arbitror: Quarum Prior Exceptionem a Jure communi Civili Romano continet, inclusis tribus requisitis, quæ alii pro duobus membris habent. Posterior autem pars modum & dispositionem ipsam succedendi tradit, quæ pro ratione objecti variat, consideratur enim ejus

Quantitas pro numero liberorum, suntque vel { tres & pauciores, ubi semper quarta competit conjugi pauperi, plures, ubi viriles portio debetur;

& Qualitas pro qualitate l. erorum intuitu matrimoniorum & sunt vel
- ejusdem matrimonii s. communes, hique vel
  - extantes, quo casu portionis ususfructus,
  - deficientes, quo dominium plenum transit;
- alterius, hic pariter bleno jure dominium in sua portione nanciscitur conjux pauper.

Prior his verbis continetur: *Si matrimonium sit absque dote, conjunx autem præmoriens locuples sit; superstes vero laboret inopia;* Posterior sequentibus: *Præterea succedat una cum liberis* &c.

§. II.

SUMMAM, quam suppeditat Rittershus. *ad Nov. P. 7. C. 17. n. 1.* nimis longum foret huc transcribere; nec in omnibus Textui respondet, liberis quoque ejusdem & diversi matrimonii dominium quartæ partis uxoris indistincte tribuit. Et est revera hæc ipsa Authentica Novellarum, unde Textus noster petitus, summa vel argumentum, sive breviarium; ut aliam denuo apponere supervacaneum, videatur. Conf. jam memorata *supr. Cap. II. §. 3.* Quod si tamen distinctus Textum enucleare lubuerit, summatim eo res redit: Cum conjunx dives in matrimonio indotato vixit, succedit ei superstes inops in quartam substantiæ cum tribus vel paucioribus; at cum pluribus liberis ejusdem matrimonii in virilem portionem jure ususfructus; e contra cum alterius in plenum dominium, imputatis imputandis.

§. III.

CASUM ut specialiter nunc formemus propter evidentiam textus & præmissorum plane opus non videtur. Alii quomodo proponant, videre licet apud Richter. *ad Auth.*

Auth. nostram, *n.* 5. ita: *Si tres vel. pauciores sint liberi, succedit uxor indotata atque inops marito locupleti in quartam partem ususfructus; Sin autem plures, in virilem: Si nulli extant, in quartam virilem pleno jure succedit.* Verum non tam casus hic esse videtur, quam summa & decisio quædam, nec per omnia antecedentibus congruit, vel textum exhaurit; Vice versa alium in medium producit casum de successione mariti pauperis superstitis, nullis liberis extantibus, una cum ejus ratione, Borcholt. de *Grad. p. m.* 255. Et sic, quia evenit, ut talis superstes inops conjux, liberis non extantibus, vel cum eorum descendentibus vel cum defuncti conjugis collateralibus concurrere possit, imo debeat, uti ex Richtero jamjam *cit. f.* liquet & implicite in textu continetur, hinc casum ita fingurare liceat: Cajus quidam dives matrimonium indotatum contraxerat cum Caja, inopi muliere, ac mortuus reliquerat substantiam quadringentarum librarum auri, atque tres fratrum duorum Germanorum liberos: Quæritur ergo, quid juris in hac successione hereditatis quoad uxorem pauperem & hosce tres collaterales?

§ IV.

Et si rem secundum ordinariam succedendi formam Novell. scil. *CXVIII. C. 3. f. & C. ult. f.* junct. *l. un. ff. & C. Und. V. & Vx.* consideremus, dicendum videtur, solos hos tres liberos fratrum duorum Germanorum, ut consanguineos, in omnia Caji, tanquam patrui sui, bona exclusa relicta uxore esse successuros & quidem in capita, quia soli sunt, nec cum patruo aliquo concurrunt, & sic non jure a parentibus transmisso, sed proprio vocantur; non autem in stirpes *l. 2. §. 2. seqq. ff. de Suis & leg. her. §. 4. fin.*

F 2 *l. de*

l. de Legit. agnat. success. ibique B. Joh. Samuel Stryk. *l. 1. §. f. ff. Si pars hered. pet.* quod & confirmavit Carolus V. *in Comit. Spirens. Anno Christi 1529. Imperii vero 24. die 23. April.* ibi: Wir Carl der V. Erwählter Röm. Käyser rc. ordnen und setzen also: Wann einer untestiret abstirbet / und nach Ihm kein Bruder oder Schwester / sondern einer Brüder oder Schwester Kinder in ungleicher Zahle verläst / daß alsdann seines Bruder und Schwester Kinder in die Häupter und nicht in die Stämme erben / und dem Verstorbenen ihres Vater oder Mutter Bruder oder Schwester dermassen zu succediren zugelassen werden sollen. prout hunc extractum communicat Valent. Förster, *de Success. L. 8. C. 3. n. 3.* It. Stryk. *eod. Tr. post Praefat.* De veterum JCtorum altercationibus super hac successione dictarum personarum collateralium, an in capita vel in stirpes procedat, juxt. *L. L. cit.* videri possunt Hahn. *ad Wesenbec. ff. de Grad. & Aff. n. 16.* verb. *quod & in liberis duorum fratrum.* Late item Rittershus. *ad Nov. P. 7. C. 14. n. 1.* It. *C. 13. n. 13.* Zasius *Tom. 6. Libr. 1. Cons. 4.* Borcholt. *de Grad. p. m. 239. seq.* Conf. Minsing. *3. Obs. 94.* Bachov. *ad Treutl. Vol. 2. Disp. 16. Lit. B.* Richter. *de Success. S. 3. M. 1. n. 59.* Jung. Berlich. *P. 3. Concl. 24. n. 25. seq.* Mich. Grassus *Recept. sententiar. §. Success. ab intest. Q. 30. n. 4.* qui *hanc quaestionem Cimmeriis prope tenebris obscuriorem fuisse* fatetur. Add. Förster. *l. c.* ubi utriusque opinionis patronos & rationes adducit; Stryk. *l. c. D. 3. C. 1. §. 8. seq.* Vxor autem, ut ad eam iterum redeamus, quia pro extranea persona habetur, succedere non potest ab intestato cum superstitibus mariti consanguineis, *quum*, uti *l. un. C. Theod. Libr. 4. Tit. 21. Quor. Bonor.* & *l. 3. C. eod.* inquit: *prudentium omnia responsa*

sponsa & lex ipsa natura successores eos faciant. Add. *l. un. C. Vnd. V. & Vx. l. ult. C. Theodos. de Legit. hereditat.* supr. *C. 1. §. 2.* Borcholt. *l. c. p. m. 251.* Berlich. *l. c. Concl. 26. n. 1. seq.* Et uno horum trium decedente hereditas cæteris accrescet ob individuitatem illius. Defunctus enim per eam vivere fingitur & præsumitur, nemo inde partim heres esse potest, partim non, licet ab intestato; quia nemo potest partim existere, partim non: *l. Si ex pluribus 9. ff. de Suis & leg. hered. l. un. §. 10. C. de Caduc. toll. l. 22. ff. de Vsurpat. Delectantur enim mortales umbra immortalitatis in rebus etiam transitoriis,* inquit Lauterbach. *Colleg. Theorico-Practic. ff. de Legat §. 62.* Post hos veniunt unilaterales & remotiores collaterales. Et hos omnes in infinitum succedere, idque hodie indistincte tam quoad Agnatos, quam Cognatos; decimumque gradum solmmodo ab Imperatore per exemplum adduci, tradunt DD. *ad §. ult. I. de Success. Cognat.* ibique B. Joh. Sam. Stryk. *per l. 2. §. 2. ff. de suis & legit. Novell. CXVIII. C. 3. f. & C. 4.* Borcholt. *l. c. p. m. 250. pr.* It. Förster. *l. c. L. 3. C. 10. n. 1.* Vt sic raro successura sit superstes conjux, cum rarissime deficiant hac ratione Cognati. Et quamvis ab hac succedendi forma excipi velit conjugum ἀλληλοκληρονομίαν, tanquam casum favorabilem, qui sibi, nemine consanguineorum extante, post 10. gradum succedere invicem possint, Wesenbec. *Not. ad Schneidew. I. Libr. 3. de Success. collateral. n. 38. it. n 13. Rubr. de Success. inter Vir & Vx. Lit. H;* Add. Neuenhahn. *de Jur. ac Privil. viduit. S. 12. Lit. C. p. m. 124. vel vix ultra 10. gradum tanquam remotissimum contingere possit successionis casus,* ut inquit Struv. *Evol. Exerc. 38. th. 36:* aut nunquam deficere congnationem, sæpius tamen ejus probationem & computationem, utpote interdum difficillimam,

dica-

dicamus; vid. B. Joh. Samuel Stryk. *l. c.* Lauterbach. *Colleg. Theorico-Pract. P. 2. f. ad Novell. 118.* §. *41.* & præjudicium *ap.* Richter. *de Success. S. 3. M. 4. n. ult.* Conf. Disp. de Liberalitatis Imperialis Socio. *hab. hic Præf. Excellentiss. Dn. Dr. Mollenbec. jam Acad. Cancell. p. 19.* Tamen parum inde solatii in uxorem superstitem redundabit, cum tantum omne hoc in facto consistat. Postremo uxor ex, Edicto Prætoris, demum admittitur, *ut pr. alleg.*

§. V.

Sed his omnibus non obstantibus, uxorem superstitem pauperem defuncto diviti una cum his tribus collateralibus in centum libras auri jure dominii pro sua legitima portione succedere posse textus noster implicite decidit. Et id quidem ex paupertatis ratione primaria, *ut inopia conjugis unius per divitias salvetur alterius*, dicit *Nov. LIII. C. ult. f.* Matthæus Matthæsyllan. *de Success. n. 9. p. m. 682.* Förster, *eod. L. IX. C. 4. n. 2.* Lauterbach, *Colleg. P. 2. ad Novell. CXVIII.* §. *46.* Si enim haberet dotem, unde se exhibere posset, eandem soluto matrimonio reciperet, tanquam proprium suum patrimonium *l. un.* §. *11. C. de S. V. A.* Hahn. *ad Wesenb. ff. Vnd. Vir & Vx. n. 1.* Secundario quoque propter favorem, reverentiam, æquitatem ac honorem bene peracti matrimonii. Sic enim loquitur Justinus *imper. Novell. CXL. pr. Nihil in rebus mortalium perinde venerandum est, atque matrimonium; quippe ex quo liberi, omnisque deinceps sobolis series existat, quod regiones atque civitates frequentes reddat.* &c. vid. *Nov. XXII. pr.* & *l. 67.* §. *f. ff. de Legat. 2.* It. ob rationem *2. F. 58. pr.* & ne in dedecus defuncti locupletis inedia vitam suam miserabiliter transigere cogatur superstes, ut habet

Neuen-

Neuenhahn. *pe Jur. ac Priv. vid. p. m. 126.* Add Berlich. *P. 3. Concl. 26. n. 14.* Schneidew. *ad 1. Libr. 3. t. 1. de Success. inter Vir & Vx n. 14.* & supr. cit. DD. Conf. Hunnius, *Resolut. Jur. Civil. Libr. 1. Tr. 3. Q. 1. n. 9.* Vnius enim rei plures possunt esse causæ, & benficia Imperatoris ex pleno fluere dicit JCtissimus Dn. D. Zaunschliffer, *Antecessor apud Marburg. Excellentiss. Præceptor meus nunquam sat colendus*, in Disput. ad Authentic. habita C. Ne fil. pro patre p. m 145. Hoc est, quod Javolenus docet *l. 3. ff. d. Const. Pp.* ibi: *Beneficium Imperatoris, quod a divina scilicet ejus indulgentia proficiscitur, quam plenissime interpretari debemus.* Hinc dicta §. *anteced.* huic Juris exceptioni & successioni uxoris nullam injicere poterunt remotam, & subtilitates Juris Roman. & apices, uti alias, ita & hic exulare jussisse Imperatorem, Sacratiss. Ppem, credendum est; vid. *§. 36. I. de Legat. §. 7. & f. I. de Fideicomiss. §. 3. eod. de Legit. agn. succe §. 2. eod. de B. P. l. 11. C. de Natural. libr.* supr. *Præfam.*

§. VI.

Nec est, si quis objiciat, nullam mentionem in concursu cum collateralibus Authenticam facere, ergo uxorem in hoc passu non esse admittendam, sed tantum cum liberis. Respondeo, ut §. *præced. jam dictum*, hoc in textu non quidem expressis verbis, sed implicite decidi, quando dicitur: *His non extantibus, potietur* etiam *dominio*; scil. portionis suæ, non totius hæreditatis; ad indicandum, cum aliis adhuc heredibus debere concurrere uxorem & vice versa; alioquin potius dicendum fuisset: potietur, ex Edicto Prætoris, tota substantia cum exclusione collateralium. Nam si uxor cum liberis, pro qui-

quibus naturæ simul & commune parentum votum militare dicitur in *l. 7. §. ff. Si tabb. testam. null. ex tab.* admittitur, cur non æque facile cum aliis cognatis, præsertim cum collateralibus admitteretur, a majori ad minus argumentando? Cum collaterales in testamento simpliciter præteriri potuissent, uti non ineleganter dicitur in *l. 1. §. ff. de Inoff. Testam.* ibi: *Cognati enim proprii, qui sunt ultra fratrem, melius facerent, si se sumtibus inanibus non vexarent, cum obtinere spem non haberent.* Non item uxor; quemadmodum expresse de Jure Civili eos excludit Glossa *ad Authentic. nostram Lit E*; Conf. Gail. 2. *Obs. 124. n.3.* Nullam tamen plane est dubium, quin Uxor & collaterales hic in hæreditate ab intestato concurrant; maximæque id æquitati adscribit Matthæsyllan. *de Success. n. 19.* ibique Ludovic. Bolognin. It. Neuenhan. *de Jur. ac. Priv. viduit. S. 13. Lit. E. p. m. 128.* Add. Mich. Graff. *Receptar. sentent. Q. antep.* Atque hæc pro decisione casus propositi dicta sunto: plura de his *Cap. seq.* ad quod mihi nunc properandum.

CAPUT V.

AMPLIATIONES QUASDAM EXHIBET.

SUMMARIA.

Locum habere textum in desponsatis de præsenti nubilis ætatis, ubi sponsalia sunt omnibus numeris absoluta, indicat §. 1. Nec non in marito; uxori diviti injungi posse, ut alat maritum pauperem; non tamen adeo facile casum paupertatis in marito statuendum, addit §. 2. Procedere etiam hoc beneficium, etiamsi matrimonium fuerit putativum, vult §. 3. Nec interesse, divitem conjugem præmortuum esse naturaliter vel civiliter, tradit.

dit. §. 4. *Non solum cum descendentibus in infinitum quoad partem; legalem concurrere posse uxorem pauperem; sed & cum ascendentibus & collateralibus, in quartam pleno jure, continet* §. 5. *In nulla ulterius, vel parva dote, modico legato & aliis bonis parvis uxori aliunde obvenientibus, imo si dos congrua interciderit, adhuc sibi vendicare locum Authenticam, docet* §. 6. *Ampliari constitutionem quoad dominium, si quidem tempore mortis conjugis nulli adsint liberi communes, sed & si postea defecerint, proponit* §. 7. *Tandem dispositionem hanc obtinere in ea muliere, quam quis ob charitatis opus duxerit, dicit* §. *ult.*

§. I.

Hactenus dicta, potissimum de *Vxore* tanquem subjecto, non inique etiam applicant DD. desponsatis de præsenti, nubilis ætatis, ubi sponsalia sunt omnibus numeris absoluta. Francisc. de Barry, *de Success. L. 18. T. 4. n. 3.* Stryk. *eod D. 4. C. 1. §. f.* Struv. *Ex. 38. th. 39. ibique.* Müller. *Lit.* (*n*) Mich. Grassus *Sentent. receptar.* §. *ab intest. Q. 38. n. 3.* Rittershus. *ad Nov. P. 7. C. 17. n. 7.* Gail. 2. *Obs. 80. n. 3. seqq.* Sponsa enim in favorabilibus, qualis utique hæc materia est, & aliis juris articulis, saltem quoad effectum, loco uxoris habetur. Sic Gloss. *ad l. 9. seq. ff. Qui not. infam. Lit. N. Sponsus de præsenti utique lugendus*, nisi ratio juris aliud suadeat. Harpprecht. *Consil. Tubing. 30. n. 179.* Addit Valent. Förster. *matrimonium, contractum per verba de præsenti, licet non sit consummatum, pro perfecto tamen matrimonio haberi; ideoque nec successionem debitam denegandam. L. 9. C. 3. §. 11. pr. de Success.* vid. Weigelius *ad Struv. in Synopsi Jurispr. Mnemonentica p. m. 472. Ord. 4. §. 21.* & Jure Civili sufficere con-

G sen-

sensum purum, perfectum & simplicem, ad matrimonium, quale hæc sponsalia appellantur Richter. *Dec 8. n. 4.* per §. *1. l. de Patr. pot. Pr. & §. 12. l. de Nupt. C. 1. & C. Sufficiat. 2. C. Beata Maria 3. C. Non enim defloratio virginitatis facit conjugium, sed pactio conjugalis. 5. C. 27. Q. 2. l. 15. ff. de Cond. & demonstr.* Add. *C. 3. X. de Sponf. Duor.* Lauterbach. *Colleg. de Rit. Nupt.* §. *7. & f.* Benedictio autem Sacerdotalis, quæ moribus requiritur, est tantum ceremonia Fcclesiastica, jure Civili & Feudali incognita. Stryk. *Exam. Feud. C. 15. Q. 37.* ibique cit. Struv. quoad & ipsi insuper Theologi fatentur, benedictionem sc. sacerdotalem non esse substantiale matrimonii requisitum, sed consensum, ap. Richter *de Success. S. 1. M. 3. n. 12. seq.* per *Cap. 26. f. X. de Sponsal.* Accedit, matrimonium apud Protestantes non esse sacramentum, hancque benedictionem utpote meri Juris positivi a Christo & Apostolis nunquam præceptam; imo adhuc in Belgio interdum Copulationes coram Magistratu fieri testatur Stryk. *Notat. ff. tit. de R. N. pr.* ibique cit. Pagenstecher. *Manip. 2. Sicil. 13.* Nec abs re erit sequens jungere Responsum, ex Stryk. *de Succ. D. 1. C. 2. §. 49. ab anno 1679.* Wann eure Tochter gebührend erweisen kan, daß ihr von dem verstorbenen Titio die Ehe versprochen, und er sie darauf geschwengert, so ist die nach des Titii Tode zur Welt gebrachte Tochter, quantum ad successionem pro legitima zu achten; dann ob wohl keine benedictio sacerdotalis dazu kommen, quæ hodie ita necessaria est, ut omitti non possit; weil aber dennoch die gegenwärtige successio ex dispositione juris civilis, non vero statutarii deferirt wird, Jure civili aber ad subsistentiam matrimonii ein mehrers nicht, als Consensus nöthig ist; so muß der

par-

partus pro legitimo geachtet, und ad successionem zugelassen werden. Dissentit tamen quoad hanc successionem privillegiariam Schneidew. quia olim nec post consummatum matrimonium uxor successit cum liberis, vel aliis cognatis; hinc tantum sponsam admittit in successionem prætoriam, & fisco præfert *L. 3. T. 1. de Success. inter Vir & Vx. n. 18. ad l.* Richter. *ad Text. n. 21.* Conf. Disput. Inaug. De his, quæ juribus ac privilegiis Fisci perperam accensentur. *hic hab. Cap.* 4. §. 3. ibique cit. Stryk. supr. *Cap.* 3. §. 2. *& 3. it. Cap. antec.* §. 5.

§. II.

Secundo non immerito hoc beneficium ad maritum extendunt, si modica & parva vel nulla plane adsit donatio propter nuptias, eadem enim æquitatis ratio eodem quoque casu intervenit, ut sc. capiat quadantenus solatium & afflictæ vitæ subsidium. *arg. l. un. ff. & C. Vnd. Vir & Vx.* junct. *text. nostr. Praeterea* ibique Glossa *Lit. A*; *Novell. LIII. C. fin. pr.* ibi: *similiter quidem in viris, similiter autem in mulieribus*, *&* §. *2. f.* Gothofred. *Lit. l.* Struv. *Evol. Ex. 38. th 39. Q. 1.* Müller. *ad Struv. eod. Lit.* (γ) Schneidew. *ad J Libr. 3 T. 1. de Success. inter Vir & Vx. n. 17.* Successio enim regulariter reciproca esse debet, cum correlata æqualiter judicentur, & quæ de uno inveniuntur, eadem etiam de altero disposita intelliguntur. *l. f. C. de Indict. Vid. toll. l. 10.* §. *1. ff. Solut. matrim. Vir & Vxor judicantur ad paria*, inquit Zasius *n. 11. ib.* Consentiunt communiter DD. Richter. *ad Authentic. nostr. n. 6.* Hahn. Grassus. Berl. Gail. 2, *Obs. 98.* nec sat idoneam diversitatis rationem

hic dari posse tradit Bachov. *ad Treutl. Vol. 2. Disp. 16. Lit. D*; verb. *imo vice versa*. Conf. Brunnemann. *ad nostr. text*. Dissentiunt Franciscus de Barry, *de Succ. L. 18. T. 4 f.* cum Cujacio *ad Novell. LIII. C. f.* ob verba fiualia *Novell. CXVII. C. 5.* & Rittershuf. *ad Nov. P. 7. C. 7. n. 9.* Sed distinguendam esse quartam hanc paupertatis a quarta divortii, & ab hac exclusum maritum, sc. si injustum fuerit divortium, non ab illa, verba finalia satis arguunt, si bene inspiciantur, atque ita non corrigitur *Novell. LIII. C. f.* juxt. Cujac. *d. l.* vid. portius *Novell. XXII. C. 18. DD. cit.* Et, si uxori diviti virum inopem alendi necessitas imponi potest, ut præjudicio confirmat Neuenhahn. *de Jur. ac Priv. Viduit. S. 15. Lit. A; p. m. 132. de anno 1618. Mens. Jun. a Scabinat. Jenens.* expressis etiam verbis dicitur *in l. 29. f. C. de Jur. dot.* ibi: *Ita tamen, ut eadem mulier nullam habeat licentiam res suas alienandi vivente marito, & matrimonio inter eos constituto: sed fructibus earum ad sustentationem, tam sui, quam mariti, filiorumque, si quos habet, abutatur.* ibique Gothofred. *Lit. F*; cur ab æquitate alienum judicant, maritum post mortem conjugis divitis partem capere posse; in solatium? Nec obest, quod in contrarium affecti dentur, quibus vita conjugis supplicium, mors vero solatium sit &c. apud Neuenhahn. *l. c. S. 1. M. 2. Lit. A. j. p. m. 30. Interim tamen honestius esse, atque ad retinendum imperium maritale iu uxorem & familiam accommodatius, si vir locuples uxorem duceret pauperem, quam contra*, monet Rittershuf. *antea cit. n. 10.* Nec tam facile casus paupertatis in viro statuendus, quam quidem in uxore; ad illum enim potissimum modi acquirendi spectant; & citius suæ necessitati consulere, & quæ ad rem familiarem

perti-

pertinent, procurare posse præsumitur. *arg. l. 2. de R. J. supr. C. 3.* voce *inopia.*

§. III.

Ampliatur 3. Authentica, etiamsi matrimonium fuerit putativum. Schneidew *ad l. Libr 3. T. 1. de Succ. inter V. & Vx. n. 22. f.* Lauterbach. *Colleg. tit. de R. N. §. 6.* Germanis, eine Schein-Ehe, & Zasio dicitur tale matrimonium quasi homo pictus, *ad §. 29. n. 13. J. de Action.* Hoc enim matrimonium bona fide contractum tamdin gaudebit effectu veri & legitimi matrimonii, quamdiu de errore ejus & impetimento conjugibus non constitit, *cum bona fides tantundem possidenti præstet, quantum veritas, quotiens lex impetimento non est. l. 136. de R. J.* Si modo, comperto errore, sine ulla procrastinatione ab invicem discesserint *l. 4. med. C. de Incest. nupt.* Interdum quoque nec Princeps tale matrimonium dirimere solet, ne publice scandalum detur & acceptetur; vel toleratur saltem; maxime si dispensatio locum habere possit: vel aliam ob causam, & tragicos inde orientes eventus. *Vid. l. 57. §. 1. ff. de R. N.* ubi exemplum & descriptionem prædicti matrimonii videre est. Etsi porro alteruter conjugum impedimentum sciat, liberi tamen inde nati sunt legitimi, *C. 14. X. Qui filii sint leg.* Francisc. de Barry *de Succession. L. 18. T. 4. num. 6.* Idem erit in nepotibus. Stryk. *eod D. 1. C. 2. §. 51.* Schütz. *in Compend. p. m. 14. f.* Conf. Differt. *de Matrimonio Putativo hab. hic 1690. dirigent. B. Cancell. Hert. §. 4. 16. seq. 31. It. 29.*

§. IV.

Ampliatur 4. hæc successio, ut locum habeat, non solum si maritus naturaliter, sed et si civiliter moritur. Hinc si quis in Insulam deportatur, seu, moribus hodier-

G 3 nis

nis, est proscriptus a Camera vel Imperatore; vel si quis relegatur in perpetuum cum fustigatione, eaque propter bona auferuntur & confiscantur *l. 8. C. de Pœn. l. 4. ff. de Interd. & releg.* Wesenb. *Paratitl. D. eod. n. 4.* Ioh. Herm. Stamm. *de Servit. person. Libr. 1. Tit. 3. Cap. 1. n. 2. 21. seq. Cap. 2. n. 11.* ibi: Es werden die/ so um ihres begangenen Ungehorsams willen/ vom Käyserl. Cammer-Gericht in des Heil. Reichs-Acht erkläret/ weniger nicht, als offene Friedbrecher aus dem Frieden in Unfrieden gesetzt/ und ihre Leib, Hab und Güter dem Kläger und allermänniglichen erlaubt. prout sic judicatum in Camera refert 1616. Add. Andr. Gail. *de Pac. publ. Libr. 2. Obs. 9. n. 10.* B. Ioh. Sam. Stryk. *ad §. 2. I. de Cap. demin.* nihilo tamen secius conjux superstes pauper Fisco præfertur quoad portionem suam legalem. *Auth. Bona damnator. C. de Bon. proscript.* Item *Novell CXXXIV. C. f.* ibi: *Si vero sine dote talibus personis conjunctæ fuerint: a legibus definitam partem de tota substantia condemnati eas accipere:* Förster. *de Succ. L. 9. C. ult. n. 3.* Grass. *Receptar. sentent. Q. ult.* Berlich. *P. 3. Concl. 26. n. 21.* Lauterbach. *Colleg. ff. de Bon. damnat. §. 6.* Struv. *Ex. 38. th. 39.* Gail. *2. Obs. 86. n. 14.* ubi præjudicium Cameræ affert. Conf. Richter. *Decis. 57. n. 5.* Nec hic uxor maritum relegatum sequi tenetur, tanquam ejusdem fortunæ particeps; Judex enim pro ratione circumstantiarum non semper uxorem ad sequelam condemnare potest, prout ex Responso Consistorii Jenensis Senatui Salfeldens. 1618. dato liquet: Daß der gefangene Valentin Geißmann/ wegen seiner übermachten übeln Tractirung seines Weibes/ auch Gotteslästerungen und bösen Lebens, billich des Landes ewig zu verweisen, und

ist

ist ihm sein Eheweib zu folgen nicht schuldig. V. R. W. Hæc quoque relegatio non est simplex, sed qualificata, cum infamia scil. in perpetuum conjuncta. Vxor tamen Fisco non præfertur, si ob crimen perduellis bona ei deferuntur, quamvis hoc casu etiam naturaliter maritus moriatur, ob *cit. Novell. CXXXIV.* exindeque sumtam *Authent. Bona damnator. C. de Bon. proscriptor. f.* Idem repetiit Carol. V. *Const. Crim. art. 219.* Conf. Förster. *l. c. n. 4.* & Berlich. *n. 22.* Quomodo extra crimen perduellionis & læsæ Majest. Divinæ bona confiscari possint & mors civilis inferri, videri possunt Brunneman. *ad cit. Auth.* Lauterbach. *l. c.* Hahn. *ad Wesenbec. eod. n. 6.* Rittershus. *ad Novell. P. 13. C. 4. n. 9.*

§. V.

Ampliatur 5. Textus noster, ut nonsolum cum liberis primi sed & secundi & ulteriorum graduum, imo in infinitum concurrere uxor possit; ita ut cum pluribus ex filio, quem unicum defunctus maritus habuit, nepotibus in virilem admittatur partem, hi enim proprio jure succedunt; ratione autem qualitatis objecti eodem plane modo observato ac in primi gradus liberis. Förster. *l. c. L. 9. C. 4. n. 5.* Berl. *P. 3. Concl. 26. n. 16.* Bachov. *ad Treutl. Vol. 1. D. 13. th. 13.* Stryk. *de Success. D. 4. C. 1. §. 38. seq.* Add. Neuenhahn. *l. c. S. 13. Lit. E; p. m. 128. med.* per ea, quæ jam supra diximus. Porro, quod maxime huc spectat, cum ascendentibus, quippe quorum tristis dicitur successio §. *2. I. de SCto Tertull. l. 15. pr. ff. de Inoff. Testam.* Conf. *Num. Cap. 27. v. 8.* ac, his non extantibus, cum cæteris heredibus collateralibus succedenti semper quar-

tam

tam pleno jujure communis DD. sententia tribuit, juxta Brunneman. *ad Authent. C. Und. Vir & Ux.* Graff *l. c.* §. *Succ.* Q. *41.* Add. Rittershus. *ad Nov. P. 7. C. 17. n. 12.* Bartol. Cynus & Gloss. *Lit. E; ad text.* Nam textus & *Novell. CXVII.* hoc non determinarunt; manet ergo sub dispositione juris *Novell. LIII.* contenti, juxta *l. 27. C. de Testam.* ad instar illius, quod diximus supr. *C. 3.* §. *f.* Favor etiam, qui in liberis obtinuit, cessat in Collateralibus, *arg. Novell. LIII. C. f.* ibi: *non erit justum gravare filios, per successionem.* In illis enim LL. adeo exactam æqualitatem non desiderant, nec *d. Novella*, nec *LXXIV.* mentionem eorum facere deprehenduntur. Conf. Rittershus. *cit. n. 2.* Add. Richter. *ad text. n. 28.* Struv. *Exerc. 38. th. 39.* Hahn. *ad Wesenb. ff. Und. Vir & Ux. n. 2. f.* Lauterbach. *ad ff. & Novell. 118.* §. *48.* nec non Barry *de Success. L. 18. T. 4. n. 11.* Brunnem. *in Repet. Paratitl. Wesenb. h. t.* Dissentit tamen Stryk. *l. c.* D. *4.* §. *40. seq.* & quartam vel portionem virilem in concursu Collateralium paucorum vel plurium tribus superstiti conjugi attribuendam existimat, jure licet proprietatis. Vid. Peregrin. *Vol. 4. Cons. 3. n. 13.* & Förster. *l. c. Cap. 11. per tot.* qui unius cujusque judicio id decidendum committit, *in fin.* una cum Berlichio *P. 3. Concl. 26. n. 30.*

§. VI.

Similiter 6. procedit ampliatio, non solum, si nulla dos, vel parva, vel legatum modicum ab extraneo relictum, adfuerit; ob eandem rationem. Parum enim & nihil æquiparat Glossa *in l. ult. C. ad L. Fab. de Plag.* dicens: *æque interesse, nullum habere maritum, vel inutilem.* Vid. Brunnem. *ad nostr. Authent.* per superius tradita *Cap. III.* §. *IV.*

§. IV. & VII. It. *ne absurdum consequatur, quod dotata in uno aureo repellatur, quæ non repellitur per modicum legatum a viro relictum,* Schneidew. *ad l. Libr. 3. T. 1. de Succ. inter Vir & Ux. n. 17.* Förster. *sæpe cit. L. 9. C. 4. n. 7. & f.* Sed & præcipue successionem DDres ad eum casum extendunt, si dos quidem ab initio data sit, verum ex post facto intercideriт, si forte res alienæ in dotem datæ & evictæ, vel per actionem Paulianam sint revocatæ, *l. 6. §. 1. ff. de Jur. dot. t. t. ff. pro dot. l. f. §. 1. ff. Quæ in fraud. Cred.* Lauterb. *ad ff. eod. §. 25.* vel etiam dos casu fortuito interierit; & sufficit tempore mortis, ubi demum inopia vel bona apparent, nullam adesse. Förster *l. c. C. 14. per tot.* Struv. *Ex. 38. th. 39.*

§. VII.

Ampliatur 7. hoc beneficium, quoad objecti qualitatem, ut nanciscatur uxor dominium in parte sua legitima, liberis communibus non solum tempore mortis patris, vel adeundæ hereditatis deficientibus, idque tam in vita constitutis abstinentibus vel repudiantibus & renunciantibus, *arg.* quod dicit Förster. *l. c. L. 9. C. 12.* Berlich. *P. 3. Concl. 26. n. 32.* quam mortuis naturaliter vel civiliter, ut juste exhereditatis, hi enim pro mortuis habentur *l. 1. §. 5. ff. de Conjug. cum emancip. lib.* Gail. *2. Obs. 122. f.* Sed & post mortem patris liberis ejusdem matrimonii deficientibus plenum dominium DDres uxori adscribunt & ad non causam jus conservandi proprietatem redigunt ut Neuenhahn. *l. c. §. 13. Lit. E;* Struv. *Ex. 38. th. 39.* Richter. *ad text. n. 28.* Rittershus. *ad Novell. P. 7. C. 17. n. 17.* ibique cit. imprimis Andr. Fachinæus, *Lib. 10. Controv. 72. per tot.*

tot. ſtatuens, uxorem, ſimul ac ſuccedat, habere a principio dominium plenum, revocabile tamen vel conditionale, quia textus dicat, *ut tamen ejusdem matrimonii liberis proprietatem ſervet;* neminem vero poſſe ſervare, quod non habeat; & verba ſeqq. *his non extantibus*, eſſe abſolute intelligenda, quandocunque ſcil. non extent, ut mulier dominio tunc potiatur. Vrget porro, textum una cum liberis communibus uxorem admittere in quartam vel virilem portionem cum onere conſervandi; quod ſi ergo illi non extent, ab onere hoc eam eſſe immunem. Inſuper Imperatorem in *Nov. CXVII. C. 5.* notanter dicere, *uxorem habere quartam partem ſubſtantiæ viri una cum filiis;* poſt deinde illum jubere, dominium filiis ſervari ex ipſis nuptiis procreatis; huc uſque Fachin. Et hiſce refutatur Marci Antonii Nattæ *Conſilium* 605. in jure dominii filiis quæſito ſe fundantis. Et matri præ cæteris cognatis proſpicere voluiſſe Imperatorem, quouſque favor liberorum non obſtaret, fatendum eſt. *Nov. LIII. C. f.* Accedit & hic, uxorem per *d. Nov.* antea ſemper habuiſſe plenum dominium, *ſupr. C. 3. §. 14.*

§. VIII.

Tandem 8. & ultimo hanc diſpoſitionem ad publicam mulierem extendunt, quam quis, opus charitatis exercenda gratia in remiſſionem peccatorum, ex lupanari in uxorem duxit, & ab erroris ſemita revocavit, qualis vitio purgato, ſi ſcil. ad meliorem frugem redierit, non amplius pro infami fœmina erit habenda, *C. 20. X. de Sponſal. C. ult. C. 32. Q. 1.* Hoſeas enim Propheta meretricem

tricem duxisse legitur & laudibus eapropter extollitur, quod eam ad pudicitiam converterit. *Cap. 1. & 3.* & non pollutus ex mala fecerit bonam. Vid. *l. 22. C. de Nupt.* ibique Brunneman. *l. 23. §. 7. eod.* Lauterbach. *Colleg. de R. N. §. 72. n. 5.* Nec obstat *Paroem. 6. Disput. inscripta:* Satura paroemiarum Juris Germanicarum nova; *habit. hic sub B Cancell. Hert.* ibi: Wer eine Hure nimmt, ist entweder ein Schelm, oder will einer werden. Nam proverbia vulgi non semper sunt veriverbia: *& vanæ voces populi non sunt audiendæ*, ut loquitur *l. 12. C. de Pœn.* ibique Gothofr. variabile & mobile semper est vulgus, *Actor. Cap. 14. v. 11. It. Cap. 19.* sicut idem quoque in Satura prima *Paroem. 1.* Juristen / böse Christen; varie limitat, nec ita eam crude accipiendam docet. Et de his, qua talibus, exaudiendum putamus, quod scribit Fridericus III. Imperat. *in Reform. de Anno 1441.* hunc in modum: Daß alle DDres der Rechten / im Heil. Röm. Reich Teutscher Nation, am Cammer-Gericht / bey keinen Rechten, und in keines Fürsten / oder andern Räthen mehr gelitten / sondern gantz abgehen werden sollen; weil ihnen das Recht mehr / dann denen Läyen verschlossen ist / und kan ihrer keiner den Schlüssel darzu finden / biß beyde Theile arm werden / oder verdorben sind; sie sind Stief-Väter, und nicht die rechte Erben der Rechten, dann sie nehmen ihnen den Grund der Wahrheit, und bringen durch ihren unordentlichen Geitz das Recht zu einem solchen Unglauben / daß kein Frommer sein Vertrauen mehr darinn setzen kan. ut communicat Hyppolith. a Lap. *de Rat. Stat. in Præfat.*

CAPUT VI.

EFFECTUM, CONTRARIA ET AFFINIA EXHIBET.

SUMMARIA.

Requisita singularis hujus beneficii paucis examinat §. 1. *Remedia ad id consequendum suppeditat* §. 2. *Cessare illud in muliere, quæ luxuriose & culpose dotem perdiderit, vult* §. 3. *Nec non in crimine læsæ Maj. Divin.* §. 4. *It. ob divortium totale & partiale*, §. 5. *Affinia quædam adjicit* §. 6.

§. I.

Ut sæpe dicta successio ex Authentic. textus effectum & finem sortiatur, tria Imperator requirit, *matrimonium nempe absque dote*; nam si superstes dotem congruam haberet, eandem Jure civili soluto matrimonio reciperet, *t. t. ff. Solut. matrim.* Borcholt. *de Grad. p. m. 154. med.* de matrimonio autem indotato actum supra. Cum vero non omnis indotata statim quoque inops existat, nec omnis dotata dives, ut ex Struv. *infr. h.* §. & *Nov. LIII.* elucescit; ideo deinde Justinianus *inopiam*, utpote causam successionis & rationem præsupponit. Paupertas enim sæpe bonæ mentis soror, inquit, ex Petron. Arbitro, puræ Latinitatis impuro Autore, Barry *aliquoties cit. n.* 11. scite quoque *Impp. in l. 7. C. de Incest. & Inutil. Nupt.* cui jung. illud: Armuth ist keine Schande noch Unehr. B. Concell. Hert. *Disput. nova Paroem. Jur. Germ. p.* 37. Interim tamen laus paupertatis suam quoque paritur aliquando eclipsin; dantur enim pauperes temerarii, noxii, & omnibus rectiora suadentibus asperi, ut patet ex Spei-

del. voce: Arm. Denique præmoriens ante omnia *locu-ples* fuisse debet, quod requisitum est tanquam causa sine qua non, & fundamentum hujus beneficii. Inanis enim est actio, quam debitoris inopia excludit, *l. 6. ff. de Dol. mal.* Richter. *Decis. 70. n. 65. p. m. 33.* ibi: Indem auch die Obrigkeiten die verarmten Unterthanen mit Absforderung der Contribution, so viel müglich zu bedencken wissen werden; & non entis nulla sunt accidentia, *arg. l. 4. §. 1. de Act. emt.* juxta πολυθρύλλητον:

Wo nichts ist zu heben und zu bohren/
Da hat der Käyser sein Recht verlohren.

In simili B. Cancell. Hert. *Satura ferund. Paroem. 3.* Alii hæc duo posteriora requisita pro uno reputant. Succedit autem superstes conjux pauper non jure Prætorio, sed civili, *arg. §. 6. I. de J. N. G. & C. supra C. 3. §. 8. f.* unde & actio ad 30. ann. intentari potest, *l. 3. C. de Præscript. 30. l. 40. ann.* Berlich. *P. 3. Concl. 26. n. f.* non tamen ut hæres, sed ex singulari legis beneficio. Hinc quoque nec jure accrescendi gaudet, nec creditoribus respondere tenetur, ut contra Berlich. *P. 3. Concl. 26. n. 32.* & Förster. *de Succ. L. 9. Cap. 12.* recte statuit Stryk. *eod. D. 4. C. 1. §. 26. & 28.* Non obst. *Novell. LIII. C. ult.* Præterea hoc casu superstes bona sua, quæ forte habet, exigua conferre tenetur, Grass. *l. c. §. ab Intest. Q. 39. n. 4.* Struv. *Ex. 38. th. 40. f.* ibi: Ob wohl nach Käyserl. beschriebenen Rechten eine Wittwe, so ihrem verstorbenen Mann kein dotem zugebracht/ aus dessen Verlassenschafft, wann sie selber ziemlichen Vermögens/ also daß an ihrem nothdürftigen Unterhalt kein Mangel/ einen Theil zu fordern nicht berechtiget; dennoch aber/ wofern obgedachter Sejæ parapher-

 nalia

nalia geringe sind, daß sie davon ihren Unterhalt nicht haben mag, so wird ihr zwar der vierdte Theil nicht unbillig gefolget, es ist aber auf solchen Fall dieselbe ihre paraphernalia, Schmuck und köstliche Kleider in gemeine Theilung zu conferiren u. einzuwerffen pflichtig V. R. W. Add. Matth. Matthæsyllan. *de Succ. n. 26. f* qui pariter authentic. Bononiæ in hæreditate cujusdam usurarii practicari vidisse, testatur. supr. *C. 3.* §. *p. & ult.*

§. II.

Remedia potiora at hanc portionem legalem consequendam sunt sequentia: Primo superstiti Conjugi pauperi pro qualitate partis suæ non inique suppeditabitur Rei vindicatio; juxta §. 7. *C. praced.* Potissimum autem II. Actionem personalem, Condictionem scil. ex Lege hac, instituet adversus heredes, *arg. l. un. ff. de Condict. ex Leg.* etiamsi hæc portio legalis per ultimam voluntatem sit alienata, Schneidew. *ad I. Libr. 3. de Success. inter Vir. & Ux. n. 17. f.* Matth. Matthæsyl. *eod. art. principal. 4. n. 12. & 15.* Ut & III. si per actum inter vivos alienatio bonorum in fraudem legitimæ hujus portionis affectu & effectu sit facta vel titulo lucrativo quid ad alterum pervenerit; in quantum distractum de parte competente Actio Pauliana s. revocatoria dabitur. *l. 15. & 17. §. 1. arg. l. 10. §. 1. ff. Quæ in fraud. credit.* ob æquitatem, etiam adversus Fiscum, hancque actionem esse in rem scriptam statuunt nonnulli DD. ideoque dari adversus quoscunque possessoras, Hahn. *ad Welenb. ff. Und Vir & Ux. n. 3.* Struv. *Ex 38. th. 39.* ibique Müller. *Lit.* (x) Weigel. *ad eund. tit. ff. ac SCto Tert. §. 21.* Berl. *P. 3. Concl. 26. n.*

Einwil

26. n. 21. Gail. *2. Obs. 86. n. 4.* Vid. Lauterb. *Coll. ff. Quæ in fraud. cred.* §. 5. Stryk. *de Act. For. Inv. S. 2. M.* 5. §. 14. Quod enim prohibitum in terminis, prohibitum quoque censetur in via. Conf. Först. *l. c. L. 9. C. 5. seq.* supr. *C. 3.* §. 15. Nec non IV. si maritus alliquid minus legitima ab intestato debita per ultimam voluntatem reliquit, experietur superstes uxor inops condictione s. actione suppletoria, *arg. l. 30. & 36. C. de Inoff. testam.* ibique Brunneman. Oldendorp. *Class. 5. act. 3.* Rittershus. *ad Nov. P. 7. C. 17. n. 15.* Müller. *ad Struv. l. c. Lit.* (v) Conr. Lagi, *Tradit. Meth. Jur. Part. 2. Cap. 59. n. 44.* Add. *Nov. LIII. C. f.* ibique Gothofr. *Lit. H;* Et sic V. si nihil penitus pauperi in ultimo elogio sit relictum, & totum patrimonium exhaustum, utiliter quoque sibi consulere posse superstitem putamus per querelam inofficiosi, utpote quæ omnibus competit in supsidium quibus debetur legitima. *arg.* §. *1.* ibique Hopp. *Exam.* §. *2. &* §. *ult. I. de Inoff. Testam.* Schüz. Lauterb. *p. 110. pr.* ne dicamus, quod de nullitate agere queat, si scil. sit plane præterita; Conf. Stryk *l. c. M. 3.* §. *19. seq.* Imo VI. jure retentionis uxor talis utetur, si sit in possessione, cum jura facilius dent retentionem, utpote favorabiliorem, quam actionem, *arg. L un. C. Etiam ob chirograph. pecun.* Lauterbach. *Colleg. de Pign. & hypoth.* §. *ult.* Rittershus. *l. c. n. 16.* Gail. *2. Obs. 92. n. 13.* Vlterius VII. si legatum uxori in hanc portionem imputandum sit, persequetur etiam id actione hypothecaria, *arg.* §. *2. f. I. de Legat.* absque tamen Falcidiæ detractione, quia est loco alimentorum relictum, Brunnem. *ad. l. 36. C. de hered. Instit.* Alias tantum privilegium personale ipsi pro alimentis simpliciter debitis tribuit Berlich. *P. 1. Concl. 67. n. 12.* Cum

hypo-

hypotheca tacita iis alimentis concedi videatur, quæ, intuitu dotis datæ si forte per discordiam secesserint conjuges, præstari debent. Idem *l. c. Concl. 70. n. 6. seqq.* Exinde fluit VIII. prono quasi alveo interdictum utile Salvianum, quod & aliis creditoribus, quam locatoribus prædii rustici vel urbani, paplicant DD. *arg. l. 1. C. de Precar.* Stryk *l. c. M. 5. §. 10.* Usum quoque ejus præjudicio Cameræ Imperialis de anno 1703, die 26. Octobr. probat Lauterb. *in Colleg. ff. §. ult. h. t.* Ultimo non in convenienter & summariter per implorationem Nobiliss. Judicis officii uxorem procedere posse existimamus, utpote quæ in caussis alimentorum, salariorum, stipendiorum, tributorum, pauperum &c. competit, Stryk *Intr. ad Pr. Cap. 1. §. 13.* Conf. Dn. Pagenstecher. *ad Schnüz. Comp. Manip. Sicilim. 13. seq.* Lauterbach. *ad ff. de Var. & extraord. cogn. §. 1. Portio enim hæc legalis loco alimentorum uxori concessa censetur, & maritus uxorem indotatam, si eam nulla dote promissa duxerit, alere & maritali affectione prosequi tenetur; sibi enim imputare debet, quod indotatam duxerit.* &c. ut in terminis Gail. 2. *Obs. 87. in. 1. med.*

§. III.

Restat paucis casus, quibus hoc beneficium cesset, proponere; & primo dicta *C. andeced. §. 6.* non procedunt, quando mulier dotem congruam quidem habuit, sed culpa sua eam perdidit; utputa, quæ bachata est, luxuriose, pene dixerint dolose, prodigaliter ac parum pudice vixit, & sic inopiam affectatam allegare non poterit. *Damnum enim, quod quis sua culpa sentit sentire non videtur*, dicit *l. 203. de Reg. Jur.* Et non aliter, quam in detri-

detrimentum liberorum hoc fecisse præsumi potest. Notum autem est, beneficia deceptis, non decipientibus dari; magna insuper culpa dolus est. Et quemadmodum, si superstes dives mox a morte mariti bonis labatur, siquidem citra suam culpam, jus petendi quartam amisit (quamvis ex æquitate alendam scribat Dn. Stryk. *de Succ. D. 4. C. 1. §. 24.* & Barry) ita nec ratio dari potest, quare ante mortem mariti culpose viventi uxori emolumentum hoc aufferri non possit. Alioquin & illi mulieri hoc lucrum extorquendum censent, quæ vivo marito legatum extranei repudiat, cum tamen non alienet, sicut hæc mulier, de qua loquimur, *l. 6. pr. ff. Quæ in fraud. credit.* ibique Brunnem. *supr. C. 3. §. 16. circ. f.*

§. IV.

Cessat II. in crimine læsæ Majestatis Divinæ i. e. Blasphemiæ; *Novell. LXXVII. §. 1.* ibi: *Si enim contra homines facta blasphemiæ impunitæ non relinquuntur; multo magis, qui ipsum Deum blasphemant, digni sunt supplicia sustinere. Propter talia enim delicta & fames & terræ motus & pestilentiæ fiunt. Indignos tales semetipsos faciunt Dei misericordia* Conf. *C. ult. X. de Maled.* ejusdem fere tenoris, P. H. Ord. *art. 106.* Deum autem posse blasphemari *immediate*, idque ei aliquid indecens tribuendo, vel ejus Essentiæ detrahendo, quod ei maxime convenit, vel *mediate*, de quib. vid. Lauterbach. *in Colleg. tit. ff. ad Leg. Jul. Maj. §. 37.* Pœnam huic crimini Jur. Divin. constitutam scil. lapidationem continet Levit, *Cap. 24. v. 16.* Et sic, quia hoc majus est crimen, si non majorem, saltem eandem merebitur pœnam, ut supra de crimine perduellionis diximus

mus, *C. anteced.* §. *4. circ. f.* ibi: P. H. Ord. *cit. art. 219.* Weib und Kinder an den Bettelstab. Blasphemiæ affine est crimen hæreseωs, ideoque eidem pœnæ, scil. publicationi bonorum & privationi omnium privilegiorum subjacet, *arg. l. 1. & Authentic. Item privilegium dotis*, ibi: *Et omnia mulieribus a lege data, clauduntur his, quæ Catholicam non participant communionem.* ex *Novell. CIX.* Add. *l. 4.* §. *1. seq. C. de Heret. & Manich. & Samarit.* Quibus verbis satis clare uxor in textu nostro excluditur; *cum longe sit gravius, æternam quam temporalem lædere Majestatem*, ut loquitur lex canonisata *C. 10. X. de Heret.* ex *Authentic. Gazaros. C. d. t.* quæ desumpt. ex Const. Frider. II. Imp. §. *5. Coll. 10.* Rittershus. *l. c. P. 13. C. 4. n. p.* Sic porro *Auth.* hæc publice notat hæreticos, ut *Patarenos, Leonistas, Speronistas, Arnoldistas, Circumcisos*, it. *Euchitas, s. Enthousiastas, Chiliastas, Audianos, Apollinarianos, Saccophoros, Paulianos* &c. prout integrum Catalogum exhibet *l. 5.* juxta *l. 2.* §. *1. C. eod.* Processum eorum videsis *C. ult. d. Heretic.* & *seq. Tit. de Schismat. in 6.* Qui autem tales hodie sint, non omnium Protestantium eadem est mens, uti nec, an hæresis sit crimen. Conf. *Cap. 3. v. 10. ad Tit.* it. *Act. C. 20. v. 30.* Ames. *de Cas. conscient. L. 4. C. 4.* §. *1.* Schilter. *Inst. Jur. Can. L. 1. T. 3.* §. *6.* ibi Scholion. It. *L. 2. T. 4.* §. *4.* Sed annon illis annumerandi veniant vulgo ita dicti Pietistæ s. Pietatistæ, ob virium ingenii tenuitatem nos referimus ad Illustrem Autorem *Delin. Jur. Cameral.* ubi ab hæreseωs pravitate expresse excipit eos, qui a pietatis studio nomen accepere; nomen enim pietismi, qui profiteatur, adhuc fuisse neminem; rei ipsius definitionem nondum fuisse datam, in quam omnes consentiant; & onerare homines innocen-

tes

tes vel Theologos, publice approbatos, sectæ hereticæ titulo, justitiam charitatemque non pati; ideoque denegatos fuisse adhuc dom Fiscali Cæsareo processus, scribit *Sect. 1. §. 7. de Caus. Fiscal. p. m. 20.* Vid. etiam §. 5 Judicium de his Theologicum si quis desideret, adeat Differtationem: De Aurium Prurigine, *babit. hic nuper in Memor. secul. Jubilai secundi Reform Evang. a Magnif. Dn. Rectore Liebknecht, SS. Theol. D. ac Mathem. Prof. Excellentiss. Praceptor, ad aras devener. §. inter alios, 22. 26. seq.* Hactenus ergo nec sic uxorem talis homines ab hoc beneficio excludi posse existimamus. Omissis aliis speciebus læsæ Majest. Divin. Apostasia Perjurio &c. Vid. Lauterb. *Colleg. ad Leg. Jul. Maj. §. 37.* ibique cit. B. Luther. *Tom. 1. Jenens. fol. 180. & T. 4. F. 408.*

§. V.

Hoc beneficium III. limitatur, ubi divortium factum fuerit. Matrimonii enim consensum & cohabitationem usque ad mortem requiri, jam supra *C. 3. §. 1.* diximus; siquidem intuitu favoris matrimonialis primitus hoc beneficium indultum est. Vbicunque autem est divortium, ibi non est matrimonium, ideoque nec successio; sive divortium sit totale, ubi utrinque, vel saltem a parte nocente non succeditur, *Novell. XXII. C. 18.* sive partiale, ut est separatio, quæ est divortium tantum a toro & mensa sine vinculi dissolutione, Germ. Ehescheidung zu Tisch und Bett; Nec tamen hic nocens succedit, sed illi cæteris paribus succeditur. *arg. §. 4. l. de Societ. l. un. ff. Vnd. Vir & Vx.* Hodie autem justæ divortii causæ regulariter censentur, Adulterium & Malitiosa desertio, per vulgata;

nec

nec non pertinax, constans & perpetua debiti conjugalis denegatio pro specie malitiosæ desertionis ponitur, Tiraquell. *Leg. connub. gloss. 6. num. 20.* Nec obest, saltem quoad effectum succedenti, judicium sit desuper susceptum vel non. Vid. omnino Lauterbach *tit. ff. de Divort. & repud.* §. 2. *seq.* 7. & 20. Brunnem. *ad Wesenbec. Paratitl. ff. Vnd. Vir & Vx.* Stryk. *de Succession. D.* 4. §. 10. ubi §. *seq.* præjudicium affert It. *D.* 11. *C.* 4. §. 22. ibique *cit.* Förster. & Graff. Dico regulariter, quoniam & aliæ prægnantes causæ matrimonium solvunt, inter quas non immerito refertur membri alicujus notabilis mutilatio, siquidem ex causa famosa eveniat. Prout hoc & cætera præter LL. & autoritates aliorum, uti animus erat, quam optime illustrata & decisa reperiuntur sequenti ab Inclytis, Theologica pariter atque Juridica, hujus illustr. Academ. Facultatibus Responso dato 1716. Mens. April. quod Excellentiss. Præses mihi bene vole communicavit, cujus potiora momenta hæc sunt; quibus ostensis superstructa jura de Successione sponte sua se manifestabunt: Ob wohl nicht ohne ist, daß, vermög derer in Consistoriis Evangelicis recipirten, auch Christi, *Matth.* 19. v. 9. und Pauli Apostoli, 1. *Cor.* 7. v. 15. Lehre conformen Praxi, (1.) nur zwey causæ divortii, nehmlichen adulterium & malitiosa desertio, zugestanden werden, deren aber keine in casu præsente verhanden zu seyn scheinet / indem / quoad prius, dieserhalb das geringste nicht moviret / quoad posterius aber der deserirende Ehmann so wohl voriges mahl / als auch bey der letzten desertion sich zeitig wieder eingefunden / und die reconciliation, ex voto & desiderio continuandi matrimonii gesuchet; so dann (2) infa-

infamia mariti ad divortium so schlechter dinges keine sufficiente Ursache ist / da auch propter furtum und dergleichen / oder noch wohl schwerere delicta das vinculum connubiale nicht dissolvirt wird / massen dann (3) supervenientes conjugum calamitates ad divortium keine Ursach geben, sondern die Eheleute in Freud und Leyd mit einander aushalten müssen; zudem (4) noch wohl famæ restitutio durch Schwingung der Fahne / oder durch andere Mittel zu erhalten. Jedennoch (1) eine Christliche Obrigkeit, gleichwie in allen andern Dingen, also auch in dergleichen Sache, so wohl ihr eigen, als der Partheyen Gewissen, in ihren Rechts-Sprüchen wohl zu bedencken hat / welches dann und wie es dißfalls geschehen könne, nicht abzusehen ist, wann entweder diese bißherige Ehleute zu Continuirung der Ehe angehalten, oder per ulteriorem a toro & mensa separationem in vinculo gelassen werden solten; in reiflicher Erwegung, daß, rationis prioris hiedurch übel nur immer ärger werden, und die cohabitatio ex parte uxoris wohl nimmermehr zu bessen seyn dürffte / solchergestalt aber am Ende / propter debiti conjugalis denegationem, es dennoch auf die Ehscheidung ankommen würde / da es jedoch besser ist / in tempore providere, quam post vulneratam causam remedium quærere; ratione posterioris aber, und, dafern beyde Theile in vinculo beharren solten, die Frau / in betracht, daß sie noch ein junges Weib von 30 Jahren, die ihre incontinentiam frey bekennet, bey solchem Zustande leicht in grosse Sünden fallen könte / welches zu evitiren einer Christlichen Obrigkeit Gewissens und Verantwortungs

I 3 halber

halber allerdings obliegt. Wobey dann weniger nicht (2.) vernünfftig zu erwegen / ob es möglich sey / und einer honetten Frau zugemuthet werden möge / daß sie einen so infamen / an Ohren zerstimmelten / und an der Stirn gebrandmahlten Menschen conjugali affectu intra amplexus recipiren könne / zumahlen da (3.) die aversatio all schon so tief bey ihr radiciret / und das damnum aurium irreperabile wie auch das indelebile stigma fronti inustum, als perpetuæ infamiæ sceleris notæ, solchanen horrorem nothwendig allemahl erneuren und ohn zweifflich von Tage zu Tage vermehren werden; nicht zu geschweigen / daß (4.) die Frau es selbst vor GOtt und der ehrbahren Welt zu verantworten, und ein schweres Gewissen haben würde / wann sie, per consensum in matrimonii perseverantiam sich und ihre itzo lebende, oder hinkünfftig zu erziehlende unschuldige Kinder in das consortium dieser unauslöschlichen infamie mit einflechten wolte; da hingegen (5.) die ex parte mariti fürgebrachte Einwendungen von der vermeinten Erheblichkeit nicht seynd / anerwogen, (6.) salva doctrina Christi & Apostoli, Unserer so wohl Theologorum, als JCtorum einhellige Meynung dahin gehet, und die Praxis Consistoriorum Evangelicorum es satsam bewähret / daß die beyden bekannten causæ divortii nicht so simpliciter & exclusive anzusehen, sondern auch viele casus, die reductive ad unam vel alteram zu referiren / ebenfals mit begriffen werden / unter welche der gegenwärtige, unsers Erachtens / nicht ohne Grund und Ursache billig mit zu zehlen ist. Inmassen der Ausspruch des Apostels Pauli 1. *Cor.* 7. *v.* 15. ist allerdings

auch

auch auf die malitiosos desertores zu appliciren und zu extendiren: So der Ungläubige sich scheidet / so laß ihn scheiden. Licet enim Apostolus in specie atque directo de eo casu loquatur, quo *infidelis* i. e. *non Christianus maritus* Christianam uxorem deserit; non desunt tamen ex præstantissimis Theologis, qui ad quemvis ἄπιστον, seu fidei conjugalis fractorem & desertorem maritum, ea extendunt. Post ipsum Lutherum & Melanchthonem, Hemming. *de Conjug. repud & divort. p. 189.* Menzer. *Tr. de Conjug. circ. f. §. repeto hic. p. m. 326. seqq.* & id quidem ob gravem hanc rationem, quod si quis Christianus maritus suorum maxime domesticorum, curam non habet, is fidem negavit, & est infideli deterior. *1. Tim. 5.* deme dann hieran nichts hindern mag / daß sine desertionis processu instituto ob desertionem ad divortium nicht agiret werden könne; dieweilen in gewissen Fällen auch sine tali processu, ut in casu præsente, auf die Ehescheidung erkannt werden mag / Casum vide, ap. L. B. de Lyncker. *Resol. 67.* so dann und (7.) dise infamia so groß und abscheulich ist / daß / bey continuirender Ehe, daran Theil zu nehmen, einer ehrlichen Frau nicht zugemuthet werden kan / auch zwischen diesem casu und der infamia furti, oder dem delicto homicidii, der Ursachen halber kein Vergleich zu machen ist. Dann wann jenenfals eine Frau mit dem Manne aus dem Lande zu ziehen von selbst resolvirt / es ein indicium perdurantis adhuc affectionis conjugalis giebet, und in der ferne an unbekannten Orten die maculæ ex talibus delictis cessiren können; in gegenwärtigem casu aber, da der Ehmann bey der Frauen propter sedem fortunarum im Lande / oder gar

in

in der Fürstl. Residentz-Stadt S. bleiben müsse, das Aergerniß und der Eckel, wegen abgeschnittener Ohren und des Brandmahls, jederman continuirlich vor Augen stehen, folglich alle ehrlichen Leute dieses unglücklichen Ehe-Volcks Umgang verabscheuen würde/ auch die heftige aversatio, auf Seiten der Frauen/ offenbahr und für die emendation dieses so entsetzlichen Anblicks kein mögliches Mittel zu erdencken/ ab illis ad hoc gantz keine illation zu machen, gestalten dann auch (8.) das dahin abzweckende argumentum, quod divortio locus non sit, quia conjuges obstricti sint, ad calamitates casu aliquo supervenientes patienter tolerandas, hieher nicht applicabel seyn mag/ da gegenwärtiger casus calamitosus ad fortuitos vere & proprie tales, qui scilicet humanis consiliis, nec prævideri, nec averti possint, keines weges zu referiren/ sondern maritus denselben durch sein boßhafftiges deseriren/ als eine wohlverdiente Straffe/ sich selbst übern Hals gezogen/ und sein unschuldig Weib und Kind darunter nichts leiden kan. Tum enim demum divortio locus non datur, si calamitas supervenit, *in qua nulla est culpa conjugis.* Neque fortuna punienda est, si culpa absit. Hemming. *l. c. ad. cas. 3. p. 211.* ubi igitur accusator honeste vixit, & culpa calamitatis in accusatum recidit, iste autem petit ferri sententiam, pronuncietur hoc modo: *Cum persona, quæ deliquid, suo scelere dissolverit conjugium, Judex autoritate Evangelii personam innocentem pronunciet esse liberam, & concedat ei, ut pro sua conscientia pie contrahat aliud matrimonium.* Quod consilium est Phil. Melanchth. *de Conjug. Edit. Wittenberg. 1554. p. 13. b;* & ei per omnia confor-

forme celebris quondam Theologi aliquoties adducti Hemmingii ad casum, sibi propositum: Ducit aliquis, inquit, uxorem, &, ea ducta, *facinus committit, cum perpetua infamia conjunctum*, adeo, ut homines honesti eum mensæ & mappæ, ut dicit solet, consortem non patiantur; quid hic faciet honesta & innocens fœmina? Non est dubium, quin piæ & honestæ fœminæ talis casus sit multo tristior, quam si conjunx adulterium commisisset. Durum quoque esset, innocentem, si continere se nequit, manere innuptam. Conf. Calixt. *Disp. de Conjug. & divort. th. 79.* Nec est, quod quis precibus naturam certo immutatum iri speret. Und zwar solches eben so wenig, als (9.) die von dem ex officio ad defendendum maritum constituirten Fiscali fürgeschlagene palliativischen remedia den Schaden zu heilen, vermögend seyn können; daß über einen in Kriegs-Recht ad aurium abscissionem & inurendum in fronte patibuli stigma verurtheileten malitiosum desertorem die Fahne geschwungen worden, est plane inauditum, folglich nulla justa principum dispensatione möglich zu machen, daß ein solcher infamer Mensch in numero civium vel opificum ullo modo ferner gedultet werden könne.

§. VI.

In hunc censum veniunt insidiæ vitæ; & ob quas pariter insidias conjux a successione repellitur; Conf. Stryk. *Disp. de Divortio ob insidias vitæ structas.* It. hoc beneficio privabitur, si quis ex lascivia, aus Muthwillen, uxorem interfecerit, ut habet Richter. *Vol. 2. Cons. 512. n. 15. per tot.*

 Conf.

Conf. Schürz. Lauterb. *p. m. 455. med.* ibi *cit. l. 10. §. 1. Solut. matr.* Zasius *n. 6. eod.* Gothofred. *ad l. 3. §. 3. ff. ad SCtum Silan. Lit. B.* ubi de occisore Viro uxoris adulteræ idem statuitur. Quia forte alius consulto & ex proæresi occidens hoc allegare valeat & præ se ferat, se ex inopinato tale quid perpetrasse. Cessat quoque in eo, qui impie & immodice uxorem verberibus tractavit, ut ob sævitias immanes ac intolerabiles divertere coacta fuerit tanquam pars innocens, nam facto suo talis se reddit successione indignum. *arg. §. 8. I. de Obl. quæ ex del. Nov. XXII. C. 18. med. l. un. §. 3 C. de Latin. libert. toll.* ibique Brunnem. *n. 6.* Add. Berlich. *P. 3. Concl. 36. n. 33.* ubi ad longum præjudicio notabili rem declarat. Huc quoque facit Responsum ap. Richter. de ao. 1617. *Delin. S. 4. M. ult. n. 36.* Nec non ille hoc beneficium non merebitur, qui uxorem gravi aliquo morbo correptam dereliquit, nec ei de Medico, & aliis necessariis qrospexit, exindeque mors secuta; *arg. l. 10. §. 1. ff. Sol. matr.* Hartm. Pistor. *Obs. 52. n. 2. seqq.* Schneidew. *ad l. Libr. 2. ord. 4. n. 25.* vel adhibuit quidem medicum, sed imperitum, qui nullo æquiparatur, Zas. *l. c. n. 9.* aut incantatorem, magum & exorcizatem, einen Crystallseher, Segensprecher, oder einen weissen Mann, quia non sunt medici appellandi *l. 1. §. 3 ff. de Extraord. cogn.* Berlich. *l. c. n. 20. 39. & 42* Bene tamen Medicus Sympatheticus, ein Sympathie-Doctor. Plures limitationes ex dictia sponte sua fluunt, quasdam supra attigimus; pluribus vid. Lauterbach. *ad ff. tit. de Jur. dot. § 9. & 16.* ratio enim & scopus Dissertationis vela contrahi jubet.

§. VII.

§. VII.

Affinia hujus materiæ sunt, PRIMO Succeſſio Prætoria ex capite juris: *Vnde Vir & Vxor l. un. ff. & C. eod. §. 2. I. de B. P;* Nam nullis cognatis forſan ſuperſtitibus ad totam hæreditatem aliunde, quam per hoc nullus admittitur conjux, & ſic nec pauper. Inde quoque patet, non ſolum hodie adhuc utilem eſſe Bonor. Poſſeſſionem tam intuitu integræ hæreditatis adipiſcendæ, quam facilioris probationis; ſed & ſumme neceſſariam; ut etiam *ſupr. C. 3. §. 1.* dictum, ibique inſtar omnium D. ſp. de Duobus Teſtamentis ſimul validis *l. c. & §. 5. ſeq.* Præjudicium videre eſt ap. B. Stryk. *de Succeſſ. D. 4. C. 1. §. 4. de ao. 1575.* Quod ſi vero conjuges in gradibus permiſſis ſibi invicem ſanguine juncti ſunt, ut ſæpe contigit, poſſunt quoque ex tertio ordine, capite ſcil. *Vnde Cognati*, ad ſucceſſionem reciprocam pervenire, Rittersh. *ad Nov. P. 7. C. 7. n. 4.* Hahn. *ad Weſenb. tit. ff. Vnd. Vir & Vx. N. 1. f.* Conf. Bocer. *Claſſ. 3. Diſp. 10. n. 58. Lit. C.* SECVNDO, quamvis nulla regulariter conjugum ſucceſſio in Feudis reperiatur. *2. Feud. 15.* Dari tamen certos caſus ubi conjunx ſuperſtes in eam partem ſuccedit, quam vel ex diſpoſitione Juris Civilis, vel Statuti Provincialis capere poteſt, ut ſi Feudum ſit mere hereditarium, pro ſe & quibuscunque extraneis heredibus conceſſum, oſtendit Bary, *l. c. n. 7.* Stryk. *Exam. J. F. C. 4. Q. 45.* It. *C. 16. Q. 22.* & ſic quoque juxta *Authent. Præterea.* hic pro ſuperſtite conjuge inopi decidendum foret; Accedit proxime quod dicit Struv. *Obſ. 50. de Feud. hereditar.* quod nimirum ſucceſſor in Feudo matrem aut

sororem inopem (die sich ehrlich, ihrem Stande nach, von ehren eigenen väterlichen angefallenen Gütern oder sonsten nicht können unterhalten und versorgen) alere teneatur. Vel alias simpliciter consuetudine vel statuto speciali id receptum; Aut in genere extra casum inopiæ pacto in Investitura adjecto hoc expressum sit, ut conjuges succedant, sicut præjudicium extat ap. Richter. *de Succ. S. 4. M. 1. §. 2.* Vid. Stryk. *eod. D. 4. C. 2. §. 5. seq.* ibique *l. c. f.* ubi alii adhuc sunt casus & limitationes, in quibus prædicta regula cessat. In specie Exemplum de Henrico Hassiæ Landgravio, qui de feudo in dotem dato nomine suo investitus & ita Comitatum Cattimelibocens. acquisivisse dicitur. Tertio succedendi modus per Constitutiones provinciales & Statuta locorum singularia atque consuetudines introductus. Portio autem statutaria conjugum est diversissima, &, si unquam Jus Civile corrigitur & mutatur, id certe hoc in passu obtinet. Richter. *Proëm. n. 17.* Gail. *2. Obs. 124. pr.* Struv. *Ex. 38. th. 40. §. deinde.* Quod Jus Saxonicum in hoc passu attinet, ibi maritus est hæres mobiliaris indistincte, exceptus utensilibus s. gerada, quæ competit uxori cum donatione propter nuptias, si vir fuit ignobilis; at hac donatione non constituta in quartam civilem &c. Sic Moribus medietatem bonorum communi industria viri & uxoris constante matrimonio acquisitorum superstiti Conjugi cedere afferit Rittershus. *ad Nov. P. 7. C. 17. n. 5.* Conf. Garsias *de Acqu. conjugal. n. 149.* Et juxta consuetudinem Amœneburgi Diœceseos Mogunt, vigentem bona decedentis sine liberis, maxime si adfuerint, sine ullo discrimine conjugi relicto acquiruntur,

runtur, sicque judicatum 1652. d. 1 Mart. refert. Disp. Inaug. de Jure Consuetudinum, *hab. Marburg. priori ann. ibique §. 6. Consuetud. in vernac.* Et ne patriæ meæ oblitus videar, tantum adduco tritum Cassellis: Wer den Kopff hat, der schiert den Bart. Lauterbach. *ad Novell. 118. §. 50. Part. II.* Conf. Stryk *d. l. C. 3. § 20. & per tot.* De Justitia successionis hujus vid. Gail. & DD. *c. l.* DENIQUE IV. singularis hereditatis modus per pacta, quæ omnium primo attendenda sunt, *l. 1. & 7. ff. de Pact. l. f. C. de Pact. conv.* Lauterbach. *c. l. §. 49.* Carpzov. *Jurispr. For. P. 3. C. 20. D. 1. n. 2.* Et sicut alia pacta ita & dotalia sunt antiquissima jurisque gent. *LL. cit. arg. §. 2. h. d. J. N. G. & C. Tob. 7. v. 16.* ibi: Ehestifftung, alias vocantur, Ehezertrenn, & hodie per totam Furopam frequentissima. Struv. *Ex. 30. th. 19.* It. *38. th. 40. 48.* ibique Müller. *Lit. B;* DD. *cit.* tam inter nobiles, quam rusticos. Brunneman. *ad l. 5. C. de. t.* Hahn. *ad Wesenb. ff. de Pact. dotal. n. ult. f.* Conf. Wehner. voc. Leibgeding; Quiqus quandoque insertum observatur: das Letzte soll die Thüre zu thun. Vel: Huth bey Schleyer, und Schleyer bey Huth. Vid. *Disp. Inaug. sic inscripta; hab. Marburg.* nec non Inaug. *de Prælatione in reb. alienat. &c. hab. hic. 1712. Cap. 1. n. 49. & 75.* late hoc Stryk. *l. c. D. 8. C. 5. per tot.* Pluribus conf. Müller *l. c. 38. th. 47. Lit. (δ)* Hæc pacta etiam in casu indotati matrimonii valere, verba Responsi de ao. 1676. evincunt, ibi in f. Dahero ich aus diesen und andern geliebter Kürtze wegen nicht angeführten Ursachen davor halte, daß des Seel. D. N. Frau Wittwe damit, was ihr in offt berührtem Vergleich verschrieben, friedlich zu seyn schuldig rc.

Stryk.

Stryk *l. c. D. 4. C. 1. §. 28.* Vel si pauper conjux relictum loco legitimæ legatum a præmortuo acceptet, sibi præjudicasse videtur. Id. *c. l. §. 13.* Add. Berlich. *P. 3. C. 27. n. 29.* qui pariter Respons. affert. Hæc autem pro ingenii ac virium tenuitate in medium producta ut Benev. & Candidus Lector æqui bonique consulat, humanissime rogatur; Quod superest, summo Patri, & Filio & Spiritui Sanct. quorum unam Deitatem sub pari Majestate & sub pia Trinitate credimus, *l. 1. f. pr. C. de Summ. Trinit.* pro huc usque clementissime præstitis mihi auxiliis,

Deo infinito & immortali, immortales sint gratiæ,
actæ, ei sit laus, honor, & gloria in
sempiterna secula;
Amen.

